

På den cubanske ambassade i København vil man heller ikke udtale sig. Det virker noget besynderligt med al denne tavshed og hemmelighedsfuldhed, hvis der ikke er noget at skjule. Så spørgeren håber, at udenrigsministeren kan komme med en konkret og tilfredsstillende redegørelse for, hvad der er sket.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 59:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren [om regeringens overvejelser med henblik på en ny pesticidhandlingsplan].

Af Bent Hindrup Andersen (EL) og Keld Albrechtsen (EL).

(Forespørgslen anmeldt 9/4 97).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 60:

Forespørgsel til statsministeren og erhvervsministeren [om det administrative »bøvl« for virksomhederne og om »mere omsorg og mindre emsighed« for borgerne].

Af Mimi Jakobsen (CD), Torben Lund (S), Pia Larsen (V), Pernille Sams (KF), Kjeld Rahbæk Møller (SF), Bjørn Elmquist (RV), Kirsten Jacobsen (FP), Frank Aaen (EL), Kristian Thulesen Dahl (DF) og Jacob Haugaard (UP).
(Forespørgslen anmeldt 9/4 97).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 47:

Forespørgsel til arbejdsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om omfanget af og udviklingen i dødsfald som følge af arbejdsmiljøforhold: dødsulykker og død på grund af arbejdsbetingede sygdomme, herunder årsagerne til dødsfaldene, placering af ansvar, sanktioner og konsekvenser, som følge heraf samt indsatsen mod dødsfaldene?«

Af Jette Gottlieb (EL) og Bruno Jerup (EL).
(Forespørgslen anmeldt 20/2 97. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/2 97).

Formanden:

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at afstemninger om eventuelle motiverede dagsordener vil blive sat på dagsordenen i morgen, torsdag den 17. april 1997.

Begrundelse

Jette Gottlieb (EL):

Formålet med denne forespørgselsdebat er at sætte fokus på den ultimative ende af det dårlige arbejdsmiljø, den, der har døden til følge.

Vi kan diskutere organisering af arbejdsmiljøarbejdet til hudløshed, og vi kan omstrukturere, og vi kan udarbejde og læse hyldemeter af rapporter, men det eneste relevante målbare kriterium for, om det har nogen mening, er, om antallet af arbejdsskader går ned. Det gør det ikke, når vi taler om dødsulykker og om de arbejdsbetingede lidelser med dødelig udgang.

Den 28. april, om 10 dage, holdes der verden over en mindehøjtidelighed for dem, der blev slået ihjel på deres arbejde i løbet af det sidste år. Det sker hvert år uden den store pressebevågenhed, for det er jo gamle nyheder, men hvert år skal der laves flere nye krydsfinérfigurer til illustration af, hvor mange det er gået ud over i år. Det er uacceptabelt.

Arbejdsmiljøet får de bedste vilkår, når ansatte og ledelse er enige om, hvad der skal gøres, og så gør det, men det objektive ansvar, når det alligevel går galt, som vi må se i øjnene at det gør i mindst tusind tilfælde om året, ligger hos arbejdsgiveren. Arbejdsgiveren leder og fordele arbejdet. Arbejdsgiveren sætter arbejdstempoet, og arbejdsgiveren dekretter overarbejde, to faktorer, som man ved fremmer arbejdsulykker og sygelighed.

Derfor må et sundt og sikkert arbejdsmiljø ikke alene overlades til arbejdsmarkedets parter. Man kan ikke forhandle om døden eller om faren for døden. Der må være nogle objektive kriterier for, hvornår grænserne for det forsvarlige er overskredet, der må være et effektivt kontrolsystem, og der må være et sanktions-system i forhold til de ansvarlige.

Uanset hvor pæne hensigtserklæringer eller hvor smukke arbejdspladsvurderinger vi får udarbejdet, viser de seneste års udvikling, at ord alene ikke gør det. Formålet med denne forespørgselsdebat er at finde ud af, hvor langt viljen til konkrete beslutninger og handlinger rækker her og nu.

Besvarelse

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg er meget enig med forespørgerne i, at den diskussion, vi nu skal tage fat på, er en vigtig diskussion, som rammer noget af det, der er ømmest i forhold til arbejdsmarkedet, nemlig det arbejdsmarked, som ikke er godt nok, og som ikke skaber rammerne for et godt og et sundt og et udviklende arbejde. Derfor vil jeg godt på regeringens vegne sige tak til forespørgerne, som giver os mulighed for at få diskuteret det her og peget på parternes ansvar.

Regeringen fremlagde i april måned 1996 et handlingsprogram om et rent arbejdsmiljø år 2005. Programmet indeholdt syv visioner om at reducere og helst undgå en række alvorlige arbejdsmiljøproblemer. Dødsulykker og udsættelse for kræftfremkaldende kemiske stoffer er blandt de arbejdsmiljøproblemer, som skal reduceres og helst helt undgås.

Et enigt Folketing bakkede op om handlingsprogrammet, og jeg går også ud fra, at når Enhedslisten nu har rejst forespørgslen her, er det bl.a., fordi man ønsker at få en eller anden form for status over, hvordan arbejdet går.

Arbejdstilsynets tal viser, at der i perioden fra 1991 til og med 1995 omkom 356 personer ved arbejdsulykker på landjorden. Det svarer til et kedeligt gennemsnit på 71 personer om året. Udviklingen viser desværre også en stigende tendens over en 5-års-periode. Ser man på tallene over en længere periode på f.eks. 15 år og sammenholder dem med det samlede antal beskæftigede på arbejdsmarkedet, viser der sig imidlertid en faldende tendens, selv om man må sige, den er meget svag.

For at begrænse den usikkerhed, der er forbundet med at aflæse en udvikling gennem så relativt små tal, som der er tale om her, er der grund til at se på udviklingen i antallet af samtlige alvorlige ulykker, der ikke medfører døden. Her er det faktisk lidt tydeligere at se en positiv udvikling, når vi ser det over en 15-års-periode.

I 1995, som er det senest opgjorte år, skete der 84 dødsulykker. Det er uacceptabelt. Det er ikke rimeligt, at folk, der går på arbejde, ikke vender hjem, og det er sådan set det, der er den politiske udfordring for os, og det er også det, der er den faglige udfordring.

Arbejdstilsynets undersøgelser viser, at dødsulykker i særlig grad sker inden for trafik- og transportområdet, hvor næsten 60 pct. af dødsulykkerne er registreret. Dødsulykkerne på trafikområdet fordeler sig med 33 pct. på trafikulykker og 24 pct. ved brug af transportmiddel og transportmateriel.

Dernæst kommer faldulykker, nemlig med en andel på 10 pct., og ulykker ved sammenstyrtninger og genstande, der falder ned over personen, som også er 10 pct.

Lige efter disse tal følger så dødsulykker ved arbejdsmaskiner og apparater, som udgør 8 pct. af dødsulykkerne, og eksplosion og brand, som udgør 6 pct.

Det grønne område, transportbranchen, bygge- og anlægsbranchen og jern- og metalindustrien er de faglige områder, der noterer sig for den største andel af dødsulykkerne. Autoreparation er f.eks. det erhverv, hvor antallet af dødsulykker er højest, vurderet i forhold til det antal, der er beskæftiget på området.

Og hvad gør vi så ved det? Hvad er Arbejdstilsynets indsats på disse områder?

Enhver alvorlig arbejdsulykke rummer risikoen for dødsfald. Arbejdstilsynet tilrettelægger derfor en samlet indsats mod dødsulykker og alvorlige ulykker i forhold til målgrupper og i forhold til indsatsområder. Her kommer handlingsplanen ind i billedet: at det her er et indsatsområde, som der skal lægges nogle kræfter i.

De ansatte har krav på, at Arbejdstilsynet hurtigt dukker op på virksomheder, hvor der sker en alvorlig arbejdsulykke, så tilsynet kan være med til dels at opklare, hvad der er gået galt, og også undersøge, om der er risiko for, at ulykkerne gentager sig. Dertil kommer selvfølgelig også, at de pårørende til en person, som dør ved en arbejdsulykke, har krav på at få placeret et ansvar for arbejdsulykken.

Arbejdstilsynet undersøger dødsulykker nøje både for at klarlægge årsagerne til ulykken og for at vurdere, om der er sket en overtrædelse af arbejdsmiljøloven, og om der i den forbindelse er grundlag for at placere et ansvar for lovovertrædelsen.

Tidligere har Arbejdstilsynet gennemført de såkaldte sorte plet-aktioner på områder, hvor der var særlig stor risiko for alvorlige arbejdsulykker. I år er Arbejdstilsynet i gang med særlige aktiviteter i autobranschen, i landbruget og i forbindelse med børns og unges arbejdsforhold. I 1998 er der planlagt en særlig indsats rettet mod transportbranchen.

Ud over de nævnte brancherettede indsatsområder gennemføres en tværgående indsats over for leverandører af arbejdsmaskiner og redskaber samt i forhold til professionelle rådgivere og entreprenører inden for byggeindustrien.

Indsatsen mod dødsulykker hænger i høj grad også sammen med virksomhedernes egen indsats. I den forbindelse spiller arbejdspladsvurderinger en væsentlig rolle. Arbejdspladsvurderinger skal afspejle virksomhedens væsentlige arbejdsmiljøproblemer, og som det fremgår af det debatoplæg, jeg i øjeblikket forhandler med Folketingets partier, har vi netop prioriteret en skriftlig arbejdspladsvurdering i ønsket om et systemiseret arbejdsmiljøarbejde på den enkelte virksomhed meget stærkt.

Dødsulykker, som skyldes overtrædelse af arbejdsmiljøloven, bør straffes hårdt. Det gælder især de dødsulykker, hvor virksomheden har haft en økonomisk gevinst ved ikke at overholde reglerne.

I 1995 skete der som nævnt 84 dødsulykker på danske arbejdspladser. I 45 af sagerne konstaterede Arbejdstilsynet, at arbejdsmiljøloven var overtrådt. I 26 af sagerne indstillede Arbejdstilsynet til anklagemyndigheden, at man burde rejse retlig tiltale. I 19 af de 45 sager undlod Arbejdstilsynet at anbefale retlig tiltale enten på grund af utilstrækkelige beviser, eller fordi den omkomne var nær pårørende af arbejdsgiveren. 22 af de 84 dødsulykker var trafikulykker, hvor det alene er politiet, der tager stilling til, om der skal rejses tiltale. 17 ud af de 84 sager måtte henlægges, fordi det i hovedparten ikke var muligt at gøre gældende, at der var sket en overtrædelse af arbejdsmiljøloven. Og i en mindre del af de 17 sager kunne overtrædelsen ikke påtales, fordi den ansvarlige selv blev dræbt ved ulykken.

Årsagen til, at en del sager ikke følges op med sanktioner, er bl.a. også, at sagerne kan være forældede. Jeg lægger faktisk meget stor vægt på at få reduceret dette problem, som mange gange betyder, at det ikke er muligt at retsforfølge producenter, leverandører og andre, der frembringer eller videresælger produkter, som senere viser sig at være farlige.

Når grove overtrædelser af arbejdsmiljøloven resulterer i dødsfald, er anklagemyndigheden og domstolene blevet mere tilbøjelige til at give hårdere straffe end ellers ved overtrædelse af arbejdsmiljøloven. Men det er i øvrigt også et tema, der skal strammes op, og strafferammerne er vi jo også i gang med at drøfte og forhandle med Folketingets partier.

Der er også et spørgsmål i forespørgslen, der knytter sig til de arbejdsbetingede lidelser, nemlig om antallet og årsagerne til dem, og dér kan jeg sige, at de eksisterende opgørelser desværre ikke er særlig præcise redskaber til at angive nøjagtige tal for omfanget af dødsfaldene.

Der er tale om opgørelser hentet fra Arbejdsskadestyrelsens registrering af anmeldte og anerkendte dødsfald som følge af arbejdsbetingede lidelser. Disse tal viser, at knap 2.500 af de personer, der i perioden fra 1992-96 har anmeldt en erhvervssygdom, senere er døde. En væsentlig del af dødsfaldene skyldes dog ikke den anmeldte erhvervssygdom; det gælder f.eks. en del af de anmeldte hudsygdomme, høreskader og sygdomme i bevægeapparatet.

Arbejdsskadestyrelsen udarbejder også tal for anerkendte dødsfald i forbindelse med erhvervssygdomme, og ifølge disse tal anerkender Arbejdsskadestyrelsen hvert år, at ca. 100 af de anmeldte dødsfald skyldes erhvervssygdomme.

Den store forskel på antallet af anmeldte og anerkendte dødsulykker skyldes bl.a., at anerkendelse forudsætter, at sygdommen dokumenterbart kan placeres hos en velkendt skadevolder som f.eks. asbest eller kemiske stoffer.

De lidelser, som vejer tungest i statistikken over dødsfald, er kræft, luftvejslidelser og hjerte-kar-sygdomme, og dem vil jeg godt knytte nogle bemærkninger til.

Ved kræfttilfælde skal man huske på, at tallene for anmeldte og anerkendte tilfælde afspejler en arbejdsmiljøpåvirkning, som i mange tilfælde ligger 10-20-30 år tilbage i tiden. Antallet af anerkendte dødsfald på grund af arbejdsbetingede kræfttilfælde har i perioden 1992-96 ligget omkring 60 dødsfald pr. år. Arbejdstilsynet vur-

derer dog, at ca. 4-5 pct. af alle kræfttilfælde hovedsagelig skyldes arbejdsforhold, og det svarer altså sådan ca. til omkring 1.000 kræfttilfælde om året, og ca. 700 af dem ender med dødsfald. 1.000 knytter sig altså til arbejdsmiljøpåvirkninger, og Arbejdstilsynet vurderer ikke, at dette tal er faldende.

Kræftdødsfald er også særlig i fokus, fordi det i handlingsprogrammet for et rent arbejdsmiljø år 2005 er et mål – og det er det, indsatsen skal rette sig mod – helt at undgå eller reducere udsættelse for kræftfremkaldende kemiske stoffer. Arbejdstilsynet har, når det gælder arbejdsmiljøindsatsen mod kræfttilfælde, særlig sat fokus på jern- og metalindustrien, el- og varmeværker, autobranschen, kemisk og almen industri, og som led i de udvalgte brancheindsatser vil Arbejdstilsynet også rette opmærksomheden mod leverandører af kræftfremkaldende stoffer og materialer.

Arbejdspladsvurderinger vil også spille en vigtig rolle på det her område, for de skal styrke virksomhedernes, medarbejdernes, ledelsens og ikke mindst også de ansattes bevidsthed om risiko på arbejdspladsen. Men det betyder ikke, at der ikke er et objektivt ansvar, som spørgeren præciserede det i sin begrundelse. På samme måde styrker arbejdspladsvurderingen det nødvendige løbende arbejde med at erstatte farlige stoffer med ufarlige og mindre farlige stoffer.

Om hjerte/karsygdomme vil jeg godt sige, at det sådan set er den mest almindelige dødsårsag her i landet. Selv om det ikke er sygdomme, som man normalt forbinder med arbejdsmiljøforhold, har nyere forskning faktisk vist, at risikofaktorer i arbejdsmiljøet har en betydelig effekt på forekomsten af disse sygdomme. Det er forskernes opfattelse, at problemet vil være stigende i de kommende år. Det er særligt de psykosociale risikofaktorer som f.eks. skifteholdsarbejde, tempoarbejde og manglende kontrol over eget arbejde, der er i søgelyset i denne forbindelse, og også på dette område er der i handlingsplanen præciseret en særlig opmærksomhed, en særlig indsats.

Hvad er så straffen for dødsfald af erhvervs sygdomme? Det er faktisk vanskeligt at følge de tilfælde op med straf, hvor et dødsfald viser sig at skyldes en erhvervs sygdom. For det første er der ofte tale om et meget langt tidsforløb mellem den skadelige påvirkning og dødsfaldet, og for det andet er det vanskeligt at dokumentere arbejdsmiljøpåvirkningerne i det lange forløb. Det skyldes især, at der ofte er gået lang tid, fra

påvirkningen er startet, til sygdommen bryder ud. Vanskelighederne består også i, at det ofte er vanskeligt at bevise en årsagssammenhæng, og det forekommer, at de overtrædelser, som har påført sygdommen, er forældede. Som nævnt i forbindelse med arbejdsulykkerne lægger jeg meget stor vægt på at få gjort noget ved det problem, at sagerne forældes, for det gør jo en dokumentation endnu mere vanskelig.

De nævnte vanskeligheder ved retsforfølgning betyder imidlertid ikke, at der ikke reageres på anmeldte erhvervs sygdomme. Når Arbejdstilsynet som led i særlige indsatser eller ved løbende kontrol konstaterer overtrædelser, gribes der ind med påbud og i grovere tilfælde med direkte politianmeldelse. Derudover indgår anmeldelser af erhvervs sygdomme som en væsentlig faktor ved Arbejdstilsynets prioritering af indsatsen, altså hvor man skal bruge kræfterne. Det er selvsagt dér, hvor risikoen er størst, og det, vi snakker om her, er et risiko-område.

Antallet af dødsulykker og dødsfald som følge af erhvervs sygdomme er altså fortsat alt for højt, om end der for ulykkerne kan spores en svagt faldende tendens. Jeg finder, at Arbejdstilsynets målrettede brancheindsatser og arbejde med at styrke den viden, vi har, om årsagen til arbejdsulykkerne peger i den rigtige retning, og det samme gælder anvendelsen af arbejdspladsvurdering som et redskab i det løbende forebyggelsesarbejde på virksomhederne.

Arbejdspladsvurderingerne er i øvrigt et eksempel på, at indsatsen for at forbedre arbejdsmiljøforholdene ikke kun er en myndighedsopgave. Arbejdsmarkedets parter, virksomhederne og de ansatte har alle en vigtig opgave at løfte her, så vi sammen når de visioner, som »Rent arbejdsmiljø år 2005« siger, vi skal nå.

Regeringens arbejde med at reducere antallet af arbejdsulykker og erhvervs sygdomme afspejler sig også i det igangværende arbejde om arbejdsstadereglerne. Regeringen anser det for meget vigtigt, at der nu etableres nye regler, der skaber det størst mulige incitament for arbejdsgiverne til at undgå ulykker og skadelige påvirkninger. For yderligere at styrke arbejdsgivernes incitament lægger jeg stor vægt på, at der også gennemføres en belønningsordning, som belønner de virksomheder, som gør en særlig god indsats, og det skal forstås på den måde, at de virksomheder, der gør mere end det, de skal, skal have en anerkendelse af det, hvorimod de virksomheder, som ikke gør det,

de skal, faktisk både skal belastes økonomisk og også i højere grad retsforfølges.

Forhandling

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil gerne takke for redegørelsen. Jeg tror bestemt, at arbejdsministeren er af den opfattelse, at 98 dødsulykker er 98 for mange, men jeg synes ikke det harmonerer helt med, hvad der i praksis er foregået igennem et langt stykke tid.

For trekvart år siden kunne vi få et svar på et spørgsmål fra Arbejdsmarkedsudvalget om dødsulykker, hvor vi blev gjort bekendt med en hel masse ting, som nu skulle ske i Arbejdstilsynets regi.

Der skulle etableres en helt ny tilsynsform, der skulle laves et helhedssyn, som skulle omfatte alle ulykker og ulykkesrisici, og der skulle være en løbende overvågning.

I den mellemliggende periode blev Arbejdstilsynet skåret ned, så det var ikke meget, man så til det. Der var også en lang række betragtninger om, hvor vigtigt det var at inddrage ulykkesforebyggelsesaspektet og forståelsen for sikker adfærd i erhvervsuddannelserne. Ikke desto mindre stemte regeringen imod et forslag, der bl.a. kom fra SF, om, at det nu skulle indarbejdes i erhvervsuddannelserne, så et eller andet sted er det åbenbart svært at iværksætte de konkrete tiltag, der skal til for at lave om på tingene.

Men jeg vil især lægge vægt på hele forebyggelsesaspektet. Det helt centrale, når man taler om arbejdsmiljø, og helt specielt når man taler om dødsulykker og erhvervs sygdomme med dødelig udgang, er at få fat i forebyggelsen.

Den danske arbejdsmiljølov er på mange måder klar nok. Arbejdsgiveren skal sikre sig, at arbejderen får instruktion, at farlige stoffer erstattes med mindre farlige, og der skal i øvrigt føres tilsyn med, at loven overholdes. De projekterendes og rådgivernes ansvar er også meget klart nævnt i lovgivningen. Men de ting bliver ikke taget alvorligt. Det taler det store antal arbejdsskader og det store antal sygedage, der er på danske arbejdspladser, deres tydelige sprog om. Hvad der derimod tages alvorligt, er de dagbøder, det koster ikke at opfylde tidsplanerne.

Tempoet på de danske arbejdspladser er meget højt og en væsentlig årsag til, at arbejdsmiljøet kommer i anden række. Der bliver i licen-

tationer konkurreret voldsomt på arbejdsmiljø. De firmaer, der har de laveste bud, får opgaverne.

Hvad angår mærkning af de farlige stoffer, har vi ikke styr på mærkningen herhjemme, og værre bliver det, fordi vores medlemskab af EU har begrænset de muligheder, vi trods alt har haft for mærkning, som jo er en advarsel, der skal bruges til at udskifte de farlige stoffer med de mindre farlige stoffer. Det er ikke nok at have en sætning om, at det skal ske; de ansattes muligheder for at tage initiativer er jo direkte afhængige af kvaliteten i mærkningen.

Men jeg vil godt gå lidt mere konkret ind i, hvordan man kan tage praktiske initiativer, der kan kigges specielt på i det forebyggende arbejde.

For det første skal der uddannelse til at betjene maskiner, til at undervise og meget mere, men der stilles ingen krav til at oprette en arbejdsplads, selv om arbejdsgiveren trods alt har ansvaret for andre menneskers liv og helbred. Arbejdspladser kan oprettes fra den ene dag til den anden uden krav om, at arbejdsgiveren har kendskab til arbejdsmiljøloven. Der er brug for at indføre en slags kørekort til at drive virksomhed. Det gælder ikke alene på arbejdsmiljøområdet, men det er vigtigt, at overtræder man groft arbejdsmiljøloven, skal man også kunne fradømmes kørekortet dertil.

For det andet er en effektiv kontrol en meget vigtig del af det forebyggende arbejde. Derfor må Arbejdstilsynet opruste, så alle virksomheder har muligheder for at få tilsynsbesøg, men besøg er ikke nok, og vejledning er heller ikke nok.

Det nye dyr i åbenbaringen nu er jo differentierede tilsyn, som det hedder, men der skal passes meget på, at Arbejdstilsynet ikke læner sig op ad, at de gode virksomheder kan klare sig selv.

Et eksempel: Lindø gik i mange år for at være en god og sikker arbejdsplads. Pludselig havde de seks dødsulykker. DSB har også kørt forsøg med egen kontrol, og ved tilsynsbesøg viste det sig alligevel, at der var en lang række lovovertrædelser. Vi vil derfor advare kraftigt imod, at man slækker på tilsynet og kontrollen.

Påbud er ikke nødvendigvis nok. I virkeligheden må man jo indrømme, at påbud er en dispensation fra lovgivningen. Påbud udstedes, når arbejdsmiljøloven overtrædes, og påbudet består jo i en dispensation til, at der går et lille stykke tid, inden man bringer tingene i orden.

Der skal være en konsekvent reaktion. Arbejdstilsynet bør opprioritere indsatsen over for manglende sikkerhedsorganisation og manglende uddannelse, især af arbejdsgiverne.

For det tredje er der de ansattes muligheder for at tage sagen i egen hånd. Det skal være muligt at stoppe arbejdet ved overhængende fare, ikke blot ved overhængende fare for ulykker, det er meget åbenlyst, men også ved helbredstrusler, når arbejdsmiljøloven overtrædes, f.eks. ved asbestarbejde eller ved mineraluldsarbejde.

Grunden til, at retten til at stoppe arbejdet ikke bruges, er jo, at mange er bange for represalier, og det bør man sikres over for. Og retten skal udvides til også at dække medarbejdernes faglige organisation.

For det fjerde skal alle have ret til rådgivning, ikke bare fordi det står i EU's rammedirektiv, men også fordi det er nødvendigt i det forebyggende arbejde, at man har mulighed for at trække på den eksisterende viden. Derfor skal alle virksomheder tilsluttes BST. Også medarbejderne skal have mulighed for at tilkalde rådgivning, og desuden skal BST oprustes, så de kan vejlede om ulykkeforebyggelse.

Derudover er der spørgsmålet om de konsekvenser, der er, når skaden er sket, strafferammerne, som vi har været inde på. Jeg hørte ministeren sige, at det skulle straffes hårdt at være ansvarlig for arbejdsulykker, og det glæder mig da meget.

Jeg vil gerne høre, om det er et tilsagn om, at der rent faktisk kommer lovgivning på dette område. Det er krænkende for de efterladte, at en dødsulykke kan medføre en bøde på 10.000-25.000 kr., som er den almindelige størrelse, for ikke at tale om dem, der ikke indgår i statistikken, som det eksempel fra SiD, hvor en arbejder døde af en lungesygdom to år efter arbejdsulykke, hvor han blev ramt af en stor svingende jernplade på brystet. Arbejdsskadestyrelsen havde ikke nået at færdigbehandle hans sag, og han døde jo heller ikke umiddelbart efter ulykken. Efter Enhedslistens mening er det en hån mod både den forulykkede og de efterladte.

Med hensyn til bødestørrelser kan man jo ikke bebrejde anklagemyndigheden. De følger normalt blot Arbejdstilsynets jurister, og endnu er ingen arbejdsgiver indstillet til frihedsstraf, ligegyldigt hvor groft loven bliver overtrådt. Tværtimod er der mange eksempler på, at der

gives en fast og lav bødetakst også i gentagelsestilfælde.

Det mindste, man må kræve, er da, at man følger strafferammerne på miljøområdet. Jeg vil gerne bede ministeren om at svare direkte på, om man er villig til at gå ind i sådan en diskussion.

I regeringens plan »Rent arbejdsmiljø år 2005« omtales dødsulykker, medens dødsfald på grund af erhvervsbetingede sygdomme ikke er prioriteret særlig højt. Det er heller ikke så dramatisk, og det er også meget sværere at gøre noget ved, som ministeren også gjorde rede for. Og det kræver langt større viden og forudseenhed.

I det talmateriale, der umiddelbart er til rådighed fra Arbejdstilsynet, kan man slet ikke få brugbare tal vedrørende dødsfald på grund af sygdom; der tales kun om ulykker. Er ministeren villig til at gå ind for muligheden for at få et stærkt forbedret talmateriale, så man kan tilvejebringe en bedre forebyggelse?

Hvis forebyggelsen skal være målrettet, må talmaterialet jo være up to date og være nuanceret nok til, at man kan komme med en direkte indsats. Det er jo ikke nok at sige, at man skal komme med en indsats over for bestemte brancher; man må være meget mere præcis både i forhold til rådgivning og forskning.

Men der er i hvert fald én ting, vi ved, og det er, at lange arbejdsdage, natskift, skiftende arbejdstider og overarbejde giver en langt større ulykkesrisiko. Det, vi kan se i øjnene, er, at hvis ikke forebyggelsen bliver langt, langt bedre, kommer der af sig selv flere ulykker og flere arbejdsbetingede livsstilssygdomme, for det bliver jo mere og mere almindeligt, at man har skæve arbejdstider, at man bliver bedt om at arbejde over, osv., osv.

Så uanset hvad der ellers måtte ske, ved vi med sikkerhed, at antallet af arbejdsulykker vil stige i de kommende år, hvis der ikke bliver gjort en meget dramatisk indsats her og nu.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil godt anholde påstanden fra fru Jette Gottlieb om, at Arbejdstilsynets bevillinger skulle være skåret ned. Det er faktisk ikke sket i denne regerings tid. Tværtimod har vi med den finanslovforståelse med SF haft mulighed for at tilføre flere midler til Arbejdstilsynet her fra den 1. januar. De er knap og nap ansat endnu, og derfor kan de jo heller ikke virke.

Men jeg vil godt anholde påstanden om, at der på finansloven 1994, 1995 og 1996, som denne regering har haft ansvar for, er sket nedskæringer i Arbejdstilsynets bevillinger.

Det andet, jeg godt ville sige, var, at jeg faktisk gav tilsagn i min besvarelse på det spørgsmål om at kigge på strafferammer. Også her har vi jo et fornemt afsæt i vores finanslovforståelse med SF og tilslutning også fra Enhedslisten. Så det gav jeg faktisk.

Jeg mener, det er vigtigt, at hvis man svigter sit arbejdsgiveransvar, måske oven i købet med økonomisk gevinst for øje, skal det ikke gå stille af, og det skal ikke være billigt. Så det tilsagn skal i hvert fald stå meget klart også her fra talerstolen.

Det tredje og sidste, jeg vil sige, er, at jeg gav faktisk også et tilsagn om at kigge på de erhvervsbetingede sygdomme på den måde, at det er klart, at det er utilfredsstillende, at der er så stor en forskel mellem de anmeldte skader, som knytter sig til arbejdsbetingede lidelser, og så den anerkendelse, der ligger af, at det nu også har noget med ens arbejde at gøre.

Det er også et tema, et område, der skal tages fat på, for det er klart, at det er utilfredsstillende.

Så hermed en lille korrigerende og to tilsagn.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

I den socialdemokratiske gruppe er vi også enige i den diskussion og de bemærkninger, som fru Jette Gottlieb kom med, for så vidt angår strafferammerne, og vi har hørt arbejdsministeren kvittere for det.

Nu vil jeg da gerne bare for god ordens skyld gøre opmærksom på, at der faktisk også findes bøder i størrelsesordenen 100.000, 200.000, 250.000 og 300.000 kr. og ikke bare 15.000-25.000 kr., som fru Jette Gottlieb sagde her fra talerstolen. Så kan man diskutere, om det er nok.

Men det, der egentlig bragte mig herop, var, at når man har lyttet til Enhedslistens ordførertale, kan man sige, at der jo var en række konstateringer og en række bud fra Enhedslistens side på, hvordan og hvorledes tingene skulle være.

Og der er én ting, som jeg egentlig savner lidt i denne ordførertale, og det er spørgsmålet om den rolle, som arbejdsmarkedets parter spiller. Mit spørgsmål er: Har man i Enhedslisten en opfattelse af, at det hjælper alt sammen, hvis vi bare laver regler og regler og regler her, uden at vi har nogle medspillere med?

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil gerne takke for de to tilsagn, som arbejdsministeren gav mig. Jeg hørte godt et tilsagn om at arbejde med strafferammerne. Det, jeg spurgte om, var direkte et lovudspil på området, og det fik jeg så også tilsagn om. Det er jeg glad for.

Med hensyn til Arbejdstilsynet vil jeg nu nok sige, at det, jeg snakkede om, var Arbejdstilsynets mulighed for at føre tilsyn og kontrol, som er blevet forringet igennem en årrække. Det var derfor, det var nødvendigt med den udvidelse af Arbejdstilsynet, som blev til i forståelse med SF og Enhedslisten. Men jeg vil da gøre opmærksom på, at regeringen stemte imod det selv samme forslag på forrige års finanslov, hvor det også blev fremsat af Enhedslisten. Så jeg mener, det er korrekt at sige, at Arbejdstilsynets tilsynsmuligheder har været svækket igennem en årrække, og at vi nu er ved at vende den bølge. Og det er fint.

Så vil jeg til hr. Poul Erik Dyrland sige, at jeg faktisk var inde på arbejdsmarkedets parter rolle, og jeg sagde også, at jeg mener, at arbejdsmiljøet bedst tjenes ved, at parterne er enige ude på arbejdspladserne og udfører de ting, der skal gøres.

Men man må ikke se bort fra, at hvis arbejdsmiljø bliver et forhandlingsspørgsmål, ved vi også, at de svage parter bøjer af. Så ved vi, at arbejdsmiljøet bliver sorteper i en dialog, hvor den stærke part sætter betingelserne. Det er derfor, jeg er bekymret for entydigt at hæfte alt arbejdsmiljøarbejde op på arbejdsmarkedets parter samspil. Det kan man ikke forlade sig på. Parterne er ikke lige stillede i den debat.

Det kommer vi nok nærmere ind på.

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg er helt enig i den sidste bemærkning, fru Jette Gottlieb kom med her: Vi kan ikke hæfte alt op på parterne.

Men når det så er sagt, vil jeg også gerne tillade mig at konstatere, at et dødsfald, som skyldes en arbejdsulykke, er et dødsfald for meget, og et dødsfald, der skyldes sygdom som følge af arbejdet, efter vores opfattelse også er et dødsfald for meget. Dermed mener jeg faktisk at have kvitteret for den forespørgsel, som Enhedslisten her rejser.

I den socialdemokratiske gruppe er vi af den opfattelse, at dødsfald i forbindelse med erhvervs-mæssig udøvelse kan reduceres væsentligt, netop hvis man tager ordentligt og

helhjertet fat på problemerne og omkring problemerne, og man kan faktisk efter vores opfattelse godt diskutere, om arbejdsmarkedets parter med de muligheder, de har i dag, tager fat om disse problemer med tilstrækkelig alvor.

Der er for mig heller ingen tvivl om, at en nærmere gennemgang af reguleringen af de regelsæt, der skal forebygge dødsfald, ulykker, nedslidning og sygdom m.m. i forbindelse med erhvervsmæssig udøvelse, vil kunne bringe de alt for høje tal nedad. Det vil jeg vende tilbage til senere.

Med de statistiske tal over dødsfald og alvorlige ulykker kan man konstatere en vis stabilitet i 1980'erne. Ved tidligere lejligheder, når vi her i Folketinget har diskuteret arbejdsmiljø, har vi kunnet glæde os over, at antallet af både dødsfald og alvorlige ulykker har været faldende siden 1990, og derfor er det ærgerligt og det er bekymrende at konstatere, at 1994-tallene og 1995-tallene viser en alvorlig stigning, i særdeleshed hvad angår dødsfald på grund af ulykker – fra 62 i 1993 til 84 i 1995.

Det er en uacceptabel og bekymrende tendens, når vi ved, hvor meget fokus der jo rent faktisk har været på arbejdsmiljøet i de seneste år. Der er alt for mange dødsfald, der skyldes erhvervssygdomme som svulster og luftvejsygdomme. De tæller alt for meget i statistikken. Arbejdsministeren var inde på det: 1.000 personer pådrager sig hvert år kræft på arbejdspladsen med 700 dødsfald til følge. Med sådanne tal in mente er det utroligt, at man ikke i større tempo, end tilfældet er, erstatter de kræftfremkaldende stoffer med uskadelige produkter.

Alt dette viser, at det er helt på sin plads, at regeringen og arbejdsministeren i dette forår lægger op til, at kampen mod det dårlige arbejdsmiljø skal forbedres og forstærkes. 33 pct. af de arbejdsulykker, der medfører dødsfald, sker i trafikken. Mon ikke en række af disse ulykker skyldes, at 11-timers-reglen og køre/hviletidsbestemmelserne overskrides groft? Med jævne mellemrum afløres eksempler på hensynsløse brud på køre/hviletidsbestemmelserne.

Jeg finder det meget forkert, at en vognmand gentagne gange kan tages for brud på disse regler, uden at det får alvorlige konsekvenser. Der skal strammes op, køretilladelserne skal inddrages og nummerpladen inddrages, når der sker gentagelse af tilsidesættelse af reglerne. Jeg er glad for at konstatere, at trafikministeren har meddelt, at nu skal der strammes op. Vores råd

til trafikministeren er: Tag nu fat, så det kan mærkes! Trafikministeren har vores fulde opbakning i denne sag.

Vi har tidligere her i Folketingssalen diskuteret 11-timers-reglen. Mange, mange ulykker kunne undgås, hvis 11-timers-reglen fulgte personen frem for jobbet. Hvis regeringen fremsatte et sådant forslag, vil det helt sikkert få støtte fra den socialdemokratiske gruppe.

I maj måned 1996 behandlede Folketinget arbejdsministerens handlingsplan »Rent arbejdsmiljø år 2005«. I den anledning pegede vi fra den socialdemokratiske gruppes side på en række konkrete områder, hvor der er behov for bedre regler. Organiseringen af sikkerheds- og sundhedsarbejdet var et af de områder, vi pegede på, og vi kan konstatere, at arbejdsministeren har fremsat forslag her i Folketinget, som følger SIO-perspektivudvalgets anbefaling. Forslaget betyder bedre muligheder for at tilpasse sikkerhedsarbejdet på den enkelte arbejdsplads.

Forslaget er et fremskridt, hvis ellers arbejdsmarkedets parter vil være indstillet på at anvende de nye regler.

Vi pegede også på en bedre uddannelse af sikkerhedsrepræsentanterne. Vi har erfaret, at parterne på arbejdsmarkedet er ved at barsle med et forslag til en ny uddannelse. Der er forlydender om, at forslaget ikke byder på de store forbedringer i uddannelsen. Hvis det er tilfældet, må vi opfordre arbejdsministeren til at returnere forslaget til parterne igen eller måske allerbedst stille nogle minimumskrav til en ny uddannelse. Jeg vil være helt tryk ved, at arbejdsministeren fastsætter sådanne krav.

I februar måned har arbejdsministeren fremlagt et debatoplæg med en række bud på, hvordan man kan organisere den fremtidige arbejdsmiljøindsats. Ved en nærmere gennemgang af oplægget kan man konstatere, at oplægget peger på en række forbedringer af systemerne, arbejdspladsvurdering, BST, Branchesikkerhedsrådet, Arbejdsmiljøfondet, Arbejdsmiljørådet og et nyt klagesystem. Der er ingen tvivl om, at når oplægget omsættes til lovgivning, vil der være tale om en virkelig tiltrængt tuning af disse systemer.

Arbejdsmarkedets parter har energisk bidraget til det udspil, der nu ligger fra arbejdsministerens hånd. I den socialdemokratiske gruppe ved vi, at arbejdsministeren lægger stor vægt på, at arbejdsmiljøet forbedres. Derfor vil vi gerne udtrykke stor tilfredshed med arbejdsministerens indsats indtil nu i denne sag.

Man kan så spørge sig selv, om det, der lægges op til, altså en tuning af systemerne, vil give mere og bedre arbejdsmiljø ude på arbejdspladserne. Man skal huske på, at det er ude på arbejdspladserne, at ulykkerne sker. Det er derude, nedslidningen sker.

Så er det nok med de ændringer, der lægges op til? I debatoplægget foreslås det, at arbejdspladsvurderingen skal være skriftlig. Det i sig selv er godt. Men er det godt nok? Vi har erfaret, at tanken om, at arbejdspladsvurderingen skulle godkendes, er blevet afvist af arbejdsmarkedets parter, der ikke ønskede en godkendelse. Det finder vi i den socialdemokratiske gruppe uforståeligt. En godkendelse vil netop sikre, at alle får lavet den arbejdspladsvurdering. Vi skulle jo nødig ende derhenne, at måske 100.000 arbejdspladser i år 2005 ikke har fået udarbejdet arbejdspladsvurderingen. Så er vi jo lige vidt.

Jeg vil gerne opfordre arbejdsministeren til endnu en gang at overveje, om ikke der skal kræves godkendelse af APV'en, måske som en forsøgsordning inden for en branche, med Arbejdstilsynet som den godkendende part.

Ca. 30.000 virksomheder eller ca. 17 pct. af alle virksomheder er i dag BST-pligtige. 44 pct. af disse virksomheder bruger ikke BST. Ja, mange er slet ikke tilmeldt BST, selv om de rettelig burde være det. 68 pct. af alle virksomheder inden for hotel- og restaurationsbranchen er ikke tilmeldt. 53 pct. inden for den grafiske branche er ikke tilmeldt. De nævnte tal er 1995-tal. Det rejser selvfølgelig spørgsmålet om BST's værdi.

Jeg er ikke i tvivl om, at de virksomheder, der ønsker og forstår at bruge BST, har stor gavn af det. Og jeg kan ikke lade være at tænke på, hvordan det vil gå med arbejdspladsvurderingen, der ikke skal godkendes, når man kan konstatere den voldsomme træghed, der er omkring BST.

Der er udarbejdet en BST-udbygningsplan, der bygger på enighed mellem arbejdsmarkedets parter. Enigheden er det dog så som så med: Dansk Arbejdsgiverforening og SALA har hele tiden været imod en udbygning. I 1994 vedtog Arbejdsmiljørådet planen, som beskriver en udbygning af BST frem mod år 2000. Der er intet sket siden.

Det er det system, centrale dele af arbejdsmarkedet ønsker at fastholde. Dette er efter vores opfattelse ikke holdbart i længden. Derfor konstaterer vi i den socialdemokratiske gruppe med tilfredshed, at arbejdsministeren foreslår en

kvalitetssikring af BST, således at det i hvert fald ikke er kvaliteten, der burde afholde nogen fra at tilslutte sig og bruge BST.

I februar 1996 udgav Arbejdstilsynet en rapport: »Hvorfor går det galt i bygge- og anlægsbranchen?« For mig at se har man i denne rapport fat i noget helt centralt: bygherrens rolle, planlæggernes rolle, udbydernes rolle, eller – måske endnu mere centralt – mangel på samme. Ifølge arbejdsmiljøloven har bygherren et koordineringsansvar i selve byggefasen. Dette ansvar ser man med enkelte undtagelser stort på. For en bygherre, ja, for den sags skyld enhver, der udbyder en opgave, er der tre ting, der gælder: lavest mulig pris, hurtigst muligt og bedst mulig kvalitet.

Bedst mulig kvalitet omfatter ikke arbejdsmiljøet. Naturligvis skal arbejdsmiljøet være en central kvalitetsfaktor i enhver opgave, der løses. Det opnår vi først den dag, udbyderen eller bygherren ansvarliggøres i betydelig større omfang end i dag.

Tiden må nu være inde til, at – i gåseøjne – bagmændene, dem, der udbyder ethvert stykke arbejde, også ansvarliggøres over for arbejdsmiljøet. Det vil være en stor gevinst for arbejdsmiljøet, og det vil være en kæmpe økonomisk gevinst at hente for samfundet.

Hvis vi mener noget med et ordentligt arbejdsmiljø, skal alle have et ansvar. Arbejdsministeren har sat en række forslag til debat. Det er vi i den socialdemokratiske gruppe tilfreds med. I den kommende tid vil vi gøre vores til, at vi kommer et stort skridt frem imod et ordentligt arbejdsmiljø. Dårligt arbejdsmiljø koster årlig milliarder af kroner for samfundet; lidelser, tragedier påføres alt for mange involverede.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg må konstatere en lang række konkrete tiltag, som den socialdemokratiske gruppe nu er villig til at tage, f.eks. at 11-timers-reglen bør følge den enkelte. Det er jo ikke mere end et par måneder siden eller måske fem, at den socialdemokratiske gruppe samlet stemte imod et forslag fra min side om, at man gjorde det sådan.

En anden ting er fratagelse af tilladelse ved overtrædelse af kørehviletidsbestemmelser. Det synes jeg er et glimrende forslag. Vil der komme et udspil herom i denne her folketingssamling?

Og det næste, jeg vil spørge om, er: I hvilken form foreslår den socialdemokratiske ordfører, man skal lave godkendelsen af arbejdsplads-

vurderingerne? Skal det være i form af Arbejdstilsynets godkendelse eller hvilken anden instans?

Og endelig vil jeg spørge: Hvilke forslag har den socialdemokratiske ordfører til forbedring af sikkerhedsorganisationen, f.eks. spørgsmålet om antallet af ansatte på en arbejdsplads for at være berettiget til at vælge en sikkerhedsrepræsentant?

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Med hensyn til 11-timers-reglen vil jeg bare gøre opmærksom på, hvad jeg sagde, at hvis regeringen fremsætter et sådant forslag, så vil vi selvfølgelig støtte regeringen i det.

Med hensyn til køre/hviletiderne sagde jeg jo klart og tydeligt og konstaterede, at trafikminister Bjørn Westh jo har meddelt også offentligt, at nu skal der altså gøres noget ved den sag, og det var egentlig det, jeg kvitterede for med tilfredshed, og jeg opfordrede netop trafikministeren til at tage ordentligt fat, når nu han skulle have fat. Det var rent faktisk det, vi sagde.

Med hensyn til godkendelse af APV'en er vi egentlig meget åbne over for det. Det, jeg sagde i min ordførertale, var, at det måske kunne være en forsøgsordning inden for en branche med Arbejdstilsynet som den godkendende myndighed.

Og med hensyn til valg af sikkerhedsrepræsentanter så vil jeg ikke stå her og lægge mig fast på, hvordan og hvorledes og om man skal ændre på de regler, der ligger. Der vil jo formentlig i den kommende tid blive en lang række forhandlinger omkring det her og de tiltag, ministeren har taget. Og så må vi jo se, hvordan og hvorledes vi kan skrue det her sammen, hvis der er et behov for at skrue tingene anderledes sammen.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Der er i hvert fald en ting, som man må hilse med tilfredshed, og det er, at arbejdsmiljø bliver en central debat i hele den kommende periode. Dels får vi nogle lovforslag, dels ligger der et debatoplæg osv. osv.

Det, som jeg hele tiden efterlyser, er de helt konkrete beslutninger, det munder ud i, og derfor er jeg meget optaget af, at de ting munder ud i lovforslag, i konkret stemmeafgivning og sådan noget. Det er det, jeg prøver at holde fast i.

Charlotte Antonsen (V):

Ja, arbejdsministeren har jo allerede tilstået: Der er sket en væsentlig stigning i antallet af dødsulykker på danske arbejdspladser i den tid, arbejdsministeren har været arbejdsminister, nemlig i perioden fra 1992 til 1995. Der har været en stigning på 22 pct. i antallet af dræbte. Og der har også været en stigning i antallet af meget alvorlige arbejdsulykker, nemlig 9 pct., så det tal er kommet op på 5.296.

Det er nogle voldsomme tal, og det er klart, at det er noget, som også ligger os på sinde. Man skal selvfølgelig helst undgå, at der overhovedet sker disse alvorlige arbejdsulykker, og det, der så er opgaven, er at finde frem til, hvordan vi sikrer det bedst muligt. Og der er vi lidt forundrede over arbejdsministerens angrebsvinkel, for alt imens vi ser denne stigning i de meget ubehagelige ulykker, så drejer arbejdsministerens debat sig i langt højere grad om at medtage sådan noget som det psykiske arbejdsmiljø, at inddrage alt og alle i en obligatorisk BST-ordning samt udfyldelse af endnu flere skemaer, nemlig de såkaldte arbejdspladsvurderinger, som også hr. Poul Erik Dyrland i sin ordførertale lagde meget stor vægt på.

Så set fra Venstres synspunkt har Enhedslisten faktisk ret i én ting i dag, og det er, at der er behov for en prioritering inden for arbejdsmiljøindsatsen, sådan at man i første omgang fokuserer på det, der er, om jeg så må sige, farligst, altså det, der er værst. Der føler vi lidt i øjeblikket, at ministeren skyder med spredehagl i stedet for at forsøge at koncentrere sig om de områder, der vittelig er farlige.

Hvordan undgår man så dødsulykker på de danske arbejdspladser? Ja, det kan jo nok ikke helt undgås. Der er vi faktisk enig med ministeren. Uanset hvor mange regler vi opstiller, vil der altid ske fejl. Der vil simpelt hen altid ske fejl, når der er mennesker involveret. Vi kommer også til skade i vores fritidsaktiviteter og i trafikken og andre steder.

Venstre mener, at indsatsen for at forbedre arbejdsmiljø først og fremmest skal ske på den enkelte virksomhed. Der har arbejdstagere og arbejdsgivere det intime kendskab til de risici, der er, og det er derfor i sikkerhedsarbejdet på den enkelte virksomhed, at man kan træffe de forholdsregler, der skal tages, for at arbejdspladsen bliver så sikker som overhovedet mulig.

Vi er ikke enige med regeringen i, at flere skemaer og regler er et afgørende punkt i en forbedret indsats for arbejdsmiljøet. Ja, det kan

måske endda være sådan, at de uendelig mange detaljerede og bureaukratiske regler på arbejdsmiljøområdet betyder, at arbejdstager og arbejdsgiver ikke længere kan se skoven for bare træer. Vi mener i Venstre, at der er behov for en meget kraftig forenkling af reglerne og en forbedret indsats over for de svære sager, og en sådan forenkling kunne faktisk give færre ulykker.

Når man fra myndighedernes side drukner sikkerhedsorganisationerne på de enkelte arbejdspladser med snart sagt alt mellem himmel og jord, der har noget som helst med menneskelige relationer at gøre, så er det ikke så underligt, at fokus flyttes væk fra det væsentlige. Jeg savner, at arbejdsministeren prioriterer indsatsen om det værste: arbejdsulykker med dødelig udgang og de meget alvorlige ulykker. Den prioritering kan man heller ikke finde i det seneste udspil fra ministeren, nemlig debatoplægget om den fremtidige arbejdsmiljøorganisation.

Den store stigning, vi har set de senere år, har især fundet sted inden for bygge- og anlægssektoren, og den er beklagelig, men til gengæld anerkender vi fra Venstre den store indsats for at forbedre situationen, som branchen selv er i fuld gang med. Og vi mener ikke, at det, der lægges op til fra Enhedslisten eller senere på dagen i et beslutningsforslag fra SF med at opstille endnu flere regler, i sig selv vil forbedre situationen.

En del af de ulykker, der sker, som vi lige har fået en gennemgang af fra ministeren, sker, fordi de allerede eksisterende regler ikke bliver overholdt: Stilladserne bliver ikke opbygget forsvarligt, eller man har ikke haft hjelm på hele tiden. Det, der karakteriserer byggepladserne, som altså er det område, der har oplevet den største stigning i antallet af ulykker, ja, det er, at arbejdsgiverne ikke kan være til stede hele tiden. Men ifølge de eksisterende regler er det jo kun arbejdsgiveren, der bliver straffet, hvis reglerne ikke følges. Det mener vi i Venstre man skal ændre. Loven må forbedres, så en arbejdstager, der ikke har fulgt reglerne og arbejdsgiverens henstillinger, kan blive straffet. Det er jo for nylig blevet foreslået af SiD, og det er et forslag, som Venstre støtter.

Det er også glædeligt, som vi har set i Berlin-geren i fredags, at ingeniørerne, altså de projekterende og rådgivende, er blevet opmærksomme på, at de selvfølgelig også har et ansvar for at forebygge miljøskader og arbejdsmiljøproblemer i planlægningen.

Arbejdstilsynet og anklagemyndigheden skal, hvis det stod til Venstre, i hver enkelt sag søge at finde det subjektive ansvar for, hvem der har ansvaret i forbindelse med en given ulykke, og ikke, som vi føler der er tendens til i dag, og som vel også statistikken viser, springe over, hvor gærdet er lavest, og så kun forfølge arbejdsgiveren, fordi han jo har det objektive ansvar. Så er det lettere bare at gå på ham, uanset om der måske i virkeligheden er en anden, som er den subjektivt ansvarlige.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg har to spørgsmål til fru Charlotte Antonsen.

Hvordan vil Venstre forhindre hjerte/karsygdomme, når det er sådan, at Venstre ikke mener, det er nødvendigt at forebygge f.eks. psykosociale arbejdsmiljøproblemer? Det er det ene. Arbejdsministeren gjorde meget opmærksom på, at det var en af de store trusler, vi så fremover.

Og så det andet, som jeg i og for sig synes er et rimelig interessant spørgsmål. Agter Venstre at droppe arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet? For jeg synes, det lyder ret interessant, hvis det er den vej, vi skal gå.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Det, der får mig til at tage ordet, var den indledende bemærkning fra Venstres ordfører, fru Charlotte Antonsen, som startede med at sige, at arbejdsministeren har tilstået, som om der rent faktisk lå en anklage, og så omtaltes antallet af dræbte.

Jeg vil da godt gøre opmærksom på, at de oplysninger, som Venstre her kom med, ikke er helt korrekte, fordi dødstallet faktisk er faldet helt frem til og med 1993, og først fra 1994 af har vi set et stigende antal dødsfald.

Jeg skal også spørge fru Charlotte Antonsen, om man ikke i Venstre er opmærksom på, at SiD's ledelse har taget afstand - også offentligt - fra de udtalelser, som en enkelt ansat i SiD er kommet med i forhold til bødeforlæg til medarbejderne.

Og endelig synes jeg netop, fru Anne Baastrup rejser noget helt centralt, hvis man skal til at gøre medarbejderne ansvarlige i det her, og det er jo lige præcis ledelsesretten i denne forbindelse. Jeg er spændt på at høre det svar, som fru Charlotte Antonsen vil komme med.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil i forlængelse af det også spørge, om Venstres ordfører mener, at arbejdsmiljøet forbedrer sig af sig selv, for jeg hørte ikke et eneste spor af nogle konkrete tiltag, der skulle forebygge ulykkesrisiko og erhvervsskaderisiko.

Derimod var der måske nogle forslag om, at arbejdsgiverne skulle opgive retten til at lede og fordele arbejdet og f.eks. retten til at påtvinge overarbejde. Overarbejde er jo en af de situationer, hvor man ved, der finder allerflest arbejdsulykker sted. Det ser også ud til, at man skulle opgive muligheden for at tvinge folk på skiftehold og sådan nogle ting, for også dér finder mange arbejdsulykker sted. Men var det indholdet af ordførertalen?

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Fru Anne Baastrup spørger, hvordan vi vil forebygge hjerte-kar-sygdomme, hvis vi ikke tror på det her med det psykosociale. Altså, vi er da godt klar over i Venstre, at der er nogle, der mobber andre; det sker, når mennesker er sammen, og det starter allerede i børnehaven, men det kommer man altså ikke uden om. Mennesket ændrer altså ikke natur, fordi man fra Arbejdstilsynets side begynder at rende rundt og se på det dér. Der er andre måder, hvorpå man kan forebygge hjerte-kar-sygdomme – ved at spise mindre fedt og sådan noget – men det er jo ikke en sundhedspolitisk debat i dag, så det skal jeg ikke komme nærmere ind på.

Venstre vil selvfølgelig ikke pille ved arbejdsgiverens ledelsesret. Mit forslag går ikke ud på, at man skal – og det er også til fru Jette Gottlieb – pille ved ledelsesretten. Det går ud på, at man skal forfølge den person, der har et subjektivt ansvar, i det omfang arbejdsmiljøloven er overtrådt i forbindelse med en ulykke, og det piller ikke ved ledelsesansvaret.

Til sidst – nej, der er vist endnu en bemærkning til fru Jette Gottlieb: Jeg synes ikke, fru Jette Gottliebs udlægning af min tale er helt korrekt. I Venstre mener vi ikke, at arbejdsmiljøet, om jeg så må sige, forbedrer sig af sig selv. Det, vi peger på, er, at hvis der var lidt mindre bureaukrati og man fik sikkerhedsorganisationerne på virksomhederne til at koncentrere sig om det væsentlige, nemlig det farligste, så var der måske større chance for, at der faktisk kunne blive færre af de meget svære ulykker. Vi tror på en prioritering, og det kunne man altså hjælpe

på vej ved at gøre det mindre bureaukratisk og forenkle systemet – og så ved det, jeg nævnte før, med at straffe subjektivt.

Til sidst til hr. Poul Erik Dyrland: Tallene for dødsulykker var i 1992 69 og i 1995 84. Der er altså sket en væsentlig stigning i den tid, arbejdsministeren har været arbejdsminister. Og som jeg sagde, er der jo tale om en tilståelsessag, for arbejdsministeren har allerede i sin egen besvarelse af forespørgslen sagt, at der var en beklagelig stigning på det her område. Det var såmænd det.

Og at SiD's betonhovedkvarter har ændret synspunkt – jeg tror mere på SiD'eren, der har lidt mere fornemmelse af, hvad der faktisk sker på arbejdspladsen, end på hovedkvarteret i SiD, så jeg vil fastholde, at det er Venstres synspunkt.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Nu kan man jo bruge tal til meget, vil jeg sige til fru Charlotte Antonsen. Jeg sad og kom til at tænke på, at jo flere mennesker i dette land, der får biler, jo større risiko er der for trafikulykker. Og jo flere mennesker, der får et arbejde – der er faktisk sket en beskæftigelsesstigning på 130.000 – jo større risiko er der selvfølgelig også for, at nogle bliver udsat for en arbejdsulykke. Det gælder specielt på de områder, som vi her er optaget af, altså bygge- og anlæg og sådan noget, de hårde, de sorte arbejdspladser, hvor tempoet er meget voldsomt. Det ved vi jo det er, og man er ikke tilstrækkelig opmærksom på, at det her faktisk er vigtigt.

Og så er der jo også en anden faktor, der afspejler sig i tallene, og det er, at bevidstheden om at få anmeldt arbejdsulykkerne efter min bedste opfattelse er steget. Det synes jeg er rigtigt og godt, fordi vi så får et mere præcist billede af den virkelighed, som vi nu altså på en eller anden måde skal have tacklet, så det bliver en virkelighed med et bedre arbejdsmiljø.

Men jeg synes godt nok, det var noget af en talgymnastik at bruge statistikken, som Venstres ordfører gjorde her.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Fru Charlotte Antonsen gav en gribende beskrivelse af, hvad psykosociale problemer på arbejdspladsen er. Hvis det blot er et spørgsmål om mobning, så synes jeg, niveauet er relativt lavt hos Venstres arbejdsmiljøpolitiske ordfører.

Det handler jo om manglende evne til at tilrettelægge arbejdet, det handler om rod på

arbejdspladsen, det handler om stress, det handler om manglende tid til overhovedet overveje, hvad det er, arbejdsgiver ønsker her og nu. Det er den slags ting, der samlet giver psykosociale problemer, og det har ikke spor at gøre med mobning. Mobning er en lille, lillebitte del af det. Det er det samlede pres, herunder hvis man f.eks. er buschauffør og har en linje, hvor man simpelt hen fra arbejdsgiverens side har tilrettelagt en alt, alt for kort køretid. Det giver stress, og det giver hjerte-kar-sygdomme.

Så lad os prøve at snakke lidt mere seriøst om, hvad det er, psykosociale problemer er.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Uha, det er så besværligt alt sammen. Vi ved da godt, der er nogle, der mobber andre. Det er jo selvfølgelig også galt, at der er nogle, der bliver slået ihjel på arbejdet.

Det er faktisk attituderne i den generelle holdning, som Venstre har til arbejdsmiljøet. Man negligerer fuldstændig den kendsgerning, at 50.000 mennesker i større eller mindre omfang kommer til skade på arbejdsmarkedet hvert evig eneste år. Og det er ikke nok – selv om det er vigtigt – at man sætter ind over for dødsulykkerne. Det er ikke nok bare at negligere det på den måde med alle de skemaer, og det er så besværligt alt sammen. Ja, vel er det besværligt at håndtere det kæmpestore problem, som det vitterlig er, at vi har et så dårligt arbejdsmiljø, som vi rent faktisk har.

Så vil jeg godt gøre fru Charlotte Antonsen opmærksom på, at den dér SiD'er med mere fornemelse af, hvad der sker på arbejdspladsen, der udtalte sig, rent faktisk er ansat ovre i det dér betonhovedkvarter og har sin daglige gang derovre og hører til flokken derovre; men ledelsen har taget afstand fra hans udtalelser, vil jeg godt gøre opmærksom på. Det var ikke en person ude fra arbejdspladserne, der kom med det dér.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Så vil jeg godt gå lidt mere konkret til værks, og så vil jeg spørge Venstres ordfører: Hvad vil Venstre konkret gøre for at nedbringe den erhvervsbetingede dødelighed? Indtil nu har vi snakket meget om ulykker, men hvad vil man gøre for at nedbringe den erhvervsbetingede dødelighed? Det drejer sig om 700-1.000 mennesker om året.

Grunden til, at jeg spørger på den måde, er selvfølgelig, at jeg ikke vil tages til indtægt for, at vi også har sagt, at nu skulle man prioritere på en måde, sådan at det var nogle helt bestemte ting, man tog sig af, og ikke de andre.

I Enhedslisten mener vi, at det forebyggende arbejde er det helt afgørende, og derfor mener vi, at det er dér, man skal sætte ind. Og der er ikke tale om bureaukrati, når man f.eks. foreslår, at man skal sikre en BST-tilslutningspligt, fordi det måske er dér, forebyggelsesarbejdet og rådgivningsarbejdet kunne foregå.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg er enig med arbejdsministeren i, at i og med der kommer flere i arbejde – og især når det er nye mennesker, som ikke har været på arbejdsmarkedet før – vil der ske en stigning i antallet af ulykker. Og der er nok også flere, der anmeldes.

Men så vil jeg så spørge arbejdsministeren: Hvad skal vi med en obligatorisk arbejdspladsvurdering, hvad skal vi med tvungen BST, hvis det hele går nogenlunde godt, og det eneste, der er problemet i dag, er, at der er kommet lidt flere i arbejde? Det er så mit spørgsmål.

Fru Anne Baastrup siger, at jeg taler om det psykosociale problem, som om det alene er spørgsmål om mobning. Det er da klart, at der også er noget med stress, og at man ved at tilrettelægge arbejdet ordentligt kan undgå stress. Det, jeg siger, er, at problemet for mig at se er, at det er meget svært at regulere det og kontrollere det fra myndighedernes side, for jeg tror, at meget af den stress, der skabes, jo også kan opstå mellem medarbejdere.

Derfor så mener jeg, at der er en tendens til, at regeringen vander hele arbejdsmiljøproblematikken ud og fjerner fokus fra det, der for mig er det centrale, og dermed også fjerner fokus fra det, vi faktisk kan gøre noget ved.

Jeg kan ikke rigtig følge det, der bliver sagt af hr. Poul Erik Dyrland. Venstre ser med lige så stor alvor som alle mulige andre, går jeg ud fra, på, at der sker ulykker, og på alle de mennesker, der kommer til skade. Det var faktisk det, jeg indledte min ordførertale med at sige, så jeg føler, det var lidt malplaceret, det, hr. Poul Erik Dyrland sagde.

Vi er så uenige på ét punkt, det er rigtigt. Regeringen tror på, at jo flere skemaer vi får, jo bedre bliver verden. Det tror vi ikke på i Venstre. Det gælder inden for arbejdsmiljø, og det

gælder også inden for mange andre områder, at vi ikke tror på, at skemaer og mere bureaukrati i sig selv forbedrer denne verden. Så dér er et punkt, hvor vi er uenige, og hvor kritikken er berettiget.

Til sidst til fru Jette Gottlieb: Jamen det er da interessant, for nu har Enhedslisten rejst denne forespørgsel og har prioriteret ved at sige, at den skal dreje sig om dødsulykker. Der står altså i forespørgslen tekst, at den drejer sig om dødsfald på arbejdspladsen. Og så siger jeg, at jeg synes, det er fornuftigt, at man i første omgang fokuserer på dem, fordi jeg mener, der er behov for en prioritering. At Enhedslisten så løber fra sit ønske om prioritering, ja, det er jo ikke mit problem, men Enhedslistens.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg synes, fru Charlotte Antonsen har en mærkelig måde at udlægge det, man siger, på.

Altså, når der er en beskæftigelsesfremgang, så er der flere, der er udsat for risici, men det betyder jo ikke, at vi skal stoppe strategien om en beskæftigelsesfremgang, og det betyder heller ikke, at vi skal stoppe arbejdet med at få et bedre arbejdsmiljø.

Man kan vel dybest set sige, at nu er vi i en tid, hvor der er et økonomisk opsving, hvor vi har vinden i ryggen. Det skulle vi bruge – og det er sådan set også det vi gør samlet set blandt de arbejdsmarkedspolitiske ordførere generelt, vil jeg så godt sige – til ikke længere så meget og så nidkært at diskutere rådighedsregler, og jeg ved ikke hvad, men til at diskutere, hvordan man så får udviklet de arbejdspladser, vi har, og dem, vi satses på at få, på en måde, så folk kommer hjem fra deres arbejde, så de ikke kun får lov til at komme på arbejde, men faktisk også kommer hjem med liv og lemmer i behold.

Jeg synes altså, det er en overdrivelse at sige, at det er nyt bureaukrati, fordi vi siger til virksomhederne, at de skal anvende deres ledelsesret på en fornuftig måde og systematisere deres arbejdsmiljøansvar og arbejdsmiljøarbejde, som de jo i henhold til lovgivningen – og også ud fra ønsket om fortsat at bevare ledelsesretten – har ansvar for. Det er da ikke helt urimeligt og helt hen i skoven at sige, hvis man gennemgår en virksomheds arbejdsmiljøproblemer og opstiller nogle handlingsplaner for, hvordan man kan løse arbejdsmiljøproblemerne, at man i det mindste skal skrive det ned, så man kan vise det til Arbejdstilsynet, når Arbejdstilsynet kommer på besøg, enten med henblik på vejledning, råd-

givning, påbud, anklage, eller hvad det nu måtte være.

Det er altså sådan, at en hvilken som helst moderne virksomhedsleder – i hvert fald dem, jeg har snakket med – siger, at det er helt rimeligt, og det er helt relevant. Så lad være med at få det til at fremstå, som om det nu er et nyt bureaukrati, vi trækker ned over hovedet på danske virksomheder. Det er faktisk noget, der allerede foregår mange steder, specielt i de virksomheder, der har førertrøjen på, hvor det gælder et arbejdsmiljø, fordi de kan se, at der er en god investering i et godt arbejdsmiljø.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg vil sige til fru Charlotte Antonsen, at det er en kendsgerning, at der på et titusindtal, måske hundredetusindtal, små arbejdspladser overhovedet ikke foregår noget som helst forebyggende arbejdsmiljøarbejde, ingen som helst forebyggelse af uheld og ulykker. Det er en notorisk kendsgerning. Det er en notorisk kendsgerning, at præcis de samme arbejdspladser er storleverandører til de statistikker, som vi har diskuteret og talt så meget om.

Kunne vi ikke få et bud fra Venstres side? Arbejdspladsvurderingen dur jo ikke, forstår jeg på Venstre. Kunne vi få et bud fra Venstre på, hvordan vi får sat noget forebyggende arbejde i gang? Hvad er det for værktøjer, der skal til for at få sat noget forebyggende i arbejde i gang på de hundredetusinder af arbejdspladser, vi her taler om? Og hvad er det for værktøjer, der skal indføres for at få reduceret statistikkerne, så vi virkelig kan se det? Lad os få nogle bud i stedet for en gang sniksnak fra talerstolen den ene gang efter den anden fra Venstres side om det her.

Kom med nogle konkrete bud. Vi er modtagelige. Vi er åbne over for ethvert godt forslag.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Ja, jeg må sige, at nu kom vi nok til at snakke en del forbi hinanden. Altså, Enhedslisten har rejst forespørgslen for at sætte fokus på det faktum, at der er op mod 1.000 om året, der dør af at gå på arbejde. Det mener vi er uacceptabelt. Det er et vigtigt problem at holde fast i.

Men så prøvede jeg at komme en lille smule ud over den der strukturdiskussion, den der diskussion om bureaukrati og sådan nogle ting, og spurgte helt konkret Venstre, hvilken indsats

Venstre havde tænkt, der skulle gøres for at sætte ind ikke over for den del af dødsfaldene, der hidrører fra ulykker, men den del, der hidrører fra arbejdsbetingede sygdomme, der fører til døden. Og dér spurgte jeg Venstre konkret, om det var noget, der bare skete af sig selv, eller om Venstre havde nogle forslag til, hvordan man skulle gribe ind over for det.

Anden næstformand (Henning Grove):

Så er det fru Charlotte Antonsen, og så går jeg videre i ordførerrækken.

Charlotte Antonsen (V):

Til fru Jette Gottlieb: Jamen altså, man skal gøre det, at man skal prioritere indsatsen, også prioritere informationsindsatsen, så i stedet for at snakke om psykosocialt arbejdsmiljø, mobning og sådan noget, skal man fra Arbejdstilsynets og fra myndighedernes side sige: Det her skal I være meget opmærksomme på.

Jeg mener, at der er et meget stort behov for en prioritering. Det bliver også lettere for de folk, som på arbejdspladserne arbejder med sikkerhedsområdet, at tage stilling, hvis de får en mere målrettet information, der relaterer sig til det væsentligste. Det er det, der er vores bud – plus det her med, at man også skal straffes, hvis man ikke overholder reglerne. Det er faktisk det samme svar, jeg kan give hr. Poul Erik Dyrlund.

Så er der ministeren, som taler om nogle virksomheder, der har førertrøjen på. Det kunne jo være sjovt at høre, hvad det er for nogle virksomheder. Det er jo noget af det, som vi også har hørt, at regeringen har talt om, at de skulle have en særlig pris.

Altså: Når vi taler i dag om det, og det har vi jo også hørt ministeren redegøre for, så er der nogle områder, hvor man er særlig udsat, og vi mener altså ikke, at det i forbindelse med at reducere skaderne dér er så specielt fornuftigt, at hver eneste virksomhed i dette land skal lave en skriftlig arbejdspladsvurdering. Det er et spørgsmål om prioritering af indsatsen, og det er vores væsentligste bud.

Brian Mikkelsen (KF):

Vi skal senere i dag diskutere, hvad man i byggebranchen kan gøre for at forhindre flere ulykker, og her vil jeg komme ind på arbejdsministerens handlingsplan, som vi selvfølgelig ikke er helt enig i, men så sandelig foretrækker frem for de tanker, som kommer fra Enhedslistens side.

Jeg vil godt hive to ting frem fra den handlingsplan, som særligt stemmer overens med konservative holdninger, og som man kan have hårdt brug for i denne her debat.

Det er først og fremmest det individuelle ansvar. Allerede i handlingsplanens indledning står der, at et godt arbejdsmiljø også er den enkeltes ansvar. Og det er en fin balance, man her har fundet: Dels er det den enkeltes ansvar, men ikke – og det er vigtigt at pointere – den enkeltes alene. Man siger jo »også«.

Vi skal selvfølgelig have et overordnet tilsyn, men det har vi, og hvad vil vi så have mere? Hvor går grænsen for Enhedslistens ønsker om overvågning og kontrol? Skal man pakke alle arbejderne ind i vat, så man næsten ikke kan arbejde? Så er det sigende, at man altså skal have et arbejde for at kunne begynde at tale om arbejdsmiljø; det er altså ikke omvendt.

Til gengæld er vi i Det Konservative Folkeparti glade for, at der er nogle i fagbevægelsen – jeg har også lige hørt i SiD's betonklods – som siger, at arbejderne, lønmodtagerne, også har et ansvar for de her ting. Det er et godt synspunkt, som vi selvfølgelig kan støtte, fordi det er med til at understrege det individuelle ansvar for, at man overholder arbejdsmiljøreglerne.

Vi skal væk fra den gamle 70'er-tankegang om, at arbejdsgiveren er en mand med en stor cigar, som bare venter på død og ulykke for sine medarbejdere. Sådan har verden vistnok aldrig set ud, men det kan være, at der er nogle, som stadig væk tror det. Sandheden er jo, at det stadig væk – sådan har det hele tiden været, og sådan vil det også være i fremtiden – vil være arbejdsgiverens og lønmodtagerens samlede ansvar, og de har også en samlet interesse i at højne arbejdsmiljøet og skaffe nogle fornuftige sikkerhedsforanstaltninger. Derfor må begge parter acceptere bøder eller andet, hvis de krænker de fundamentale arbejdsregler.

Jeg kan forstå på det forslag om arbejdsmiljøet i byggebranchen, som vi senere skal behandle, at alle de mange arbejdsulykker koster virksomhederne ca. 3 pct., og det vil sige, at arbejdsgiverne jo altså også har et økonomisk incitament til både at sørge for og arbejde for et fornuftigt arbejdsmiljø.

En anden ting, som vi fra konservativt side synes at man skal have med, når man diskuterer de her problemer, er den internationale dimension; det kan vi ikke tit nok gøre opmærksom på. Vi tænker ikke bare på den sædvanlige sang om konkurrenceevnen. Næh, vi tænker på alle

de europæiske forhold. For nu bare at tage EU, hvor EU kunne gå ind at gøre noget og meget mere, end de allerede gør. Man fortjener nemlig overalt i Europa et bedre arbejdsmiljø. Og sådan kan vi fra dansk side selvfølgelig være med til at hive det op på vores niveau. Danmark skal jo være et foregangsland, for nu at bruge det udtryk, som regeringen har forsøgt at gøre til deres motto i den pjece, som skatteyderne har betalt.

Vi mener ikke – og det vil jeg godt pointere – at der er grund til at male Fanden på væggen. Vi tror faktisk ikke engang på Fanden i denne her forbindelse. Vi er optimister, og vi har tiltro til, at arbejdsmarkedets parter selv har incitament til og interesse i at løse det her forhold, for her er tale om yderligere forbedringer i forhold til, hvor vi har været, og der er altså tale om en enorm udvidelse.

Jeg vil så lige henvise til de tal, som fremgår af arbejdsministerens redegørelse, som vi jo også lige har hørt om, hvor tallet for alvorlige arbejdsulykker er faldet med over 1.000 i gennemsnit og antallet af arbejdsulykker over en periode er faldet.

Som sagt, og det kan vi jo også forstå her, er vi alle sammen enige om, at én dødsulykke er én dødsulykke for meget. Selvfølgelig er vi enige om det. Men man kan jo ikke lukke alle arbejdspladser for at gøre dem sikre. Det ville være at slå patienten ihjel i stedet for at kurere sygdommen. Der skal altså være balance i tingene.

Selvfølgelig har arbejdsgiveren en kolossal forpligtelse til at sørge for, at der er et ordentligt arbejdsmiljø, og jeg er enig, når den socialdemokratiske ordfører, hr. Poul Erik Dyrlund, siger, at der på mange små arbejdspladser mangler den ihærdige indsats, mangler viljen til at gøre noget. Der er 260.000 selvstændige, og der er mange af dem, som ikke har en forståelse for, at et godt arbejdsmiljø også økonomisk vil være til gavn for dem. Selvfølgelig har de da en interesse i, at deres medarbejdere har nogle gode forhold, og dér må man ved hjælp af en intensiv pædagogisk indsats sørge for, at de får nogle bedre vilkår.

Dér har vi tiltro til, at vi i de igangværende forhandlinger med arbejdsministeren om en ny arbejdsmiljølovgivning kan sikre, at der kommer nogle ordentlige instrumenter og redskaber ind, som på en frivillig måde gør, at de små arbejdsgivere også får en interesse i lokalt at gøre noget for arbejdsmiljøet i de mange små virksomheder.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Det, jeg gerne vil beskæftige mig lidt med, er et emne, som også fru Charlotte Antonsen var inde på, nemlig det her med det individuelle ansvar.

Dér, hvor jeg ser nogle problemer i den her ansvarsplacering, er, når vi taler om det juridiske ansvar. For det er vel ikke sådan, at vi skal derhen, hvor en gruppe lønmodtagere kan blive pådraget en bøde, fordi de ikke går med de hjelme, som arbejdsgiverne ikke vil købe hjem til dem? Eller er det sådan, at hvis der på en virksomhed bruges kræftfremkaldende stoffer, selv om man udmærket godt ved, at man kan anvende erstatningsstoffer, som ikke er nær så farlige, og hvis medarbejderne påpeger det, skal de så have en bøde, fordi arbejdsgiveren ikke vil købe de her ting hjem?

Jeg tror, det bliver rent cowboyland, hvis vi på en eller anden måde begynder at skille det her ansvar ad. I den socialdemokratiske gruppe kan der ikke herske nogen tvivl om, at der kun er én part, der kan have et objektivt ansvar, og det er arbejdsgiveren, den person, der har ansatte på lønninglisten.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Selvfølgelig har lønmodtageren også en interesse i at sørge for, at vedkommende overholder arbejdsmiljøet. Jeg synes ikke, at det eksempel, som den socialdemokratiske ordfører bragte på banen er rimeligt. Jeg tænker på det med hjelme, og om lønmodtageren har et ansvar, hvis arbejdsgiveren ikke har købt hjelmene hjem. Man må selvfølgelig sørge for at putte det ind i den rigtige dimension og i de rigtige proportioner. Vi siger i lovgivningen, at man kun må gå over for grønt lys, men hvis lyskrydset ikke virker, så må man jo kigge sig for. Og sådan må den almindelige fornuft jo altså også gælde ude på arbejdspladsen.

Hvis der er nogle hjelme ude på en byggeplads, så må der selvfølgelig være nogle konsekvenser, hvis vedkommende ikke går med hjelm. Det er det, vi taler om. Det er ikke et spørgsmål om at tage det objektive ansvar væk fra arbejdsgiveren, for arbejdsgiveren sidder jo med ansvaret i sidste ende. Det er jeg fuldstændig enig med den socialdemokratiske ordfører i. Men man kan godt sørge for at delagtiggøre arbejdstageren, lønmodtageren i noget af det ansvar, f.eks. at han går med hjelm, at han går med sikkerhedssko og alle de andre ting. Det er dét, det handler om.

Anne Baastrup (SF):

Ifølge Arbejdstilsynets rapport har det vist sig, at antallet af dødsulykker svinger en hel del fra år til år, og det vil derfor være forkert at påstå, at dødsulykkerne relativt set er et stigende problem. Men der er ikke én her i salen, der ikke er enig i, at én dødsulykke er én for meget.

Som det fremgår af rapporten »Rent arbejdsmiljø år 2005«, døde der fra 1989 til 1994 422 mennesker på grund af en ulykke på arbejdet. De brancher, dødsulykkerne viser sig i, er fordelt efter følgende rækkefølge: For det første landbrug og fiskeri, herefter el, lys og gasproduktion, så kommer bygge og anlæg, transport og industri.

Dødsulykkerne rammer ikke overraskende ikkefaglærte mandlige arbejdere – eller sagt på en anden måde: Jo højere uddannelse, jo lavere sygelighed og dødelighed. Det bedste arbejde er at være ingeniør eller arkitekt. De har den laveste dødelighed. Samtidig er det jo dem, der har ansvaret for de arbejdspladser, hvor der dør mange mennesker, nemlig inden for bygge og anlæg, og det er jo tankevækkende.

Skal vi bekæmpe dødsulykker og arbejdsbetingede lidelser, der fører til alvorlig sygdom, skal vi satse bredt. Arbejdsministerens forslag om skriftlig APV er et skridt på vejen, men den måde, som APV'en udarbejdes og udnyttes på, er langt vigtigere end det forhold, at den én gang bliver lavet. Det er processen under udarbejdelsen og den stadige opfølgning, der flytter, og her er arbejdsmiljøapparatets svageste led, sikkerhedsorganisationen, utrolig vigtig. Samtidig er det et problem, at der på mange virksomheder ikke er en sikkerhedsrepræsentant.

Vi vil derfor arbejde for at få minimumsantallet af lønmodtagere som forudsætning for at kunne vælge en sikkerhedsrepræsentant, nemlig ti, nedsat til en tre-fem stykker. Det vil betyde, at mange virksomheder pludselig får en medarbejder, som har fået et § 9-kursus og dermed har fået mulighed for at bistå sine kolleger, når de står foran at skulle udføre arbejde, der kan føre til ulykker.

Vi så også gerne, at sikkerhedsrepræsentanten selv kunne rekvirere BST. I løbet af en arbejdsperiode opstår der nemt problemer med arbejdsmiljøet, som relativt simpelt kan afhjælpes ved vejledning. BST burde have nemmere adgang til virksomhederne, for det er jo i alles interesse at sikre arbejdsmiljøet. Et godt arbejdsmiljø giver tryghed, engagement og dermed større produktion.

I den sidste tid har der været en del debat om lønmodtagernes manglende overholdelse af arbejdsmiljøet, og forslag om bøder eller fyringer har været fremme. SF's svar er, at vi naturligvis ikke skal holde hånden over mennesker, som bevidst unddrager sig muligheden for at beskytte sig selv eller beskytte deres arbejdsmiljø, men hovedproblemet og det helt helt afgørende problem er, at arbejdsgiverne ikke anvender deres ledelsesret til andet end at fyre de mennesker, som står på deres ret til ordentligt arbejdsmiljø. Der er adskillige i mine vennekredse, der har været udsat for den meget lidt opmuntrende situation at miste deres arbejde, fordi de har fastholdt, at arbejdsmiljøloven skulle overholdes. Det er jo den omvendte verden, der er virkeligheden.

Lad os derfor i stedet bruge APV'en til at give arbejdsgiverne en forpligtelse til i ansættelseskontrakten eller på anden måde at give en skriftlig instruktion i arbejdsmiljøforanstaltninger, og hvilke ulykkesrisici der er på arbejdspladsen – det vil helt bestemt forhøje arbejdsmiljøniveauet, og når den instruktion er givet på en klar og umisforståelig måde, kan arbejdsgiveren jo bruge sin ledelsesret. Problemet er blot, at den instruktion ikke gives i dag, og derfor er det et slag i luften at kræve bøder og fyring.

Vi ved alle, at ikke alle arbejdsgivere helt har forstået, at arbejdsmiljøet har en betydning for indtjeningen. De fleste arbejdsgivere accepterer det, hvis de får en god forklaring på, hvad de skal gøre, men der er nogle, som oplysningen preller af på. Derfor er det vigtigt, at Arbejdstilsynet fastholder sin myndighedskasket og er parat med at give de nødvendige påbud og følge dem op.

SF ser derfor frem til den stramning af straffebestemmelsen i overtrædelsen af arbejdsmiljøloven, som vi har aftalt med arbejdsministeren. Den blotte eksistens af en alvorlig strafferamme vil give de uinteresserede arbejdsgivere et vink med en vognstang og giver samtidig dommeren en anledning til at overveje at se sammenhængen mellem sparede beløb ved at undlade at etablere arbejdsmiljømæssigt forsvarlige arbejdspladser og en bødestørrelse. Men det forudsætter, at politi og anklagemyndighed er klædt på til at tackle de problemer og reelt vil være i stand til at efterforske sagerne, så de kan føres ved domstolene, og dér har vi et selvstændigt problem.

Et andet bud på løsningen af det dårlige arbejdsmiljø er at forbedre uddannelsen i

arbejdsmiljø for de mennesker, der har ansvaret som leder eller arbejdsgiver på en arbejdsplads. SF har tidligere foreslået, at der skal indføres en slags grønt kort for mennesker, der har andre i deres brød, således at de som forudsætning for at kunne ansætte mennesker har gennemgået en uddannelse i arbejdsmiljø. Det vil helt sikkert højne niveauet og mindske antallet af ulykker.

Og i den forbindelse skal man jo være opmærksom på, at langt de fleste ulykker og arbejdsbetingede lidelser kan undgås ved ordentlig planlægning og omtanke. Det sker blot ikke, fordi ledelsen overhovedet ikke har arbejdsmiljøtankegange indarbejdet, og det er dér, vi skal nå frem til.

Vibeke Peschardt (RV):

Enhedslisten, der har stillet forespørgslen, har nu af arbejdsministeren fået en meget detaljeret og fyldestgørende redegørelse for omfanget af og udviklingen inden for dødsfald som følge af arbejdsmiljøforhold.

Sidste år, da vi fik redegørelsen om arbejdsmiljø 2005, fik dødsulykker jo topprioritet blandt de syv visioner, vi dengang tog udgangspunkt i, og det er rigtigt, som flere har sagt det: 85 eller måske flere dødsulykker om året er 85 eller flere for mange.

I Det Radikale Venstre synes vi, det er utrolig vigtigt, at vi til stadighed har opmærksomheden rettet mod de notoriske problemer, der er i og omkring arbejdsmiljøet. Og derfor er det udmærket, at vi her midt i et forhandlingsforløb omkring forbedringer af arbejdsmiljøet på de danske arbejdspladser får præciseret også med tal og forklaringer, hvordan det står til med dødsulykkerne. Og det er jo ikke for godt. Dødsulykker er et stort problem, og målet er, at de slet ikke skal være der.

Vi mener imidlertid, at der er andre lige så væsentlige problemer. Jeg tror også, jeg nævnte det sidste år under debatten om redegørelsen, at de nedslidninger, der sker i mange fag med tunge løft og det ensidige, gentagede arbejde, giver mindst lige så store problemer. Der produceres jo masser af rygskeer og skader på muskel- og skeletdele på grund af hårdt arbejdstempo, forkerede arbejdsstillinger og forkert arbejdsmiljø. Arbejdsmiljøet tegner sig for en god del af vore førtidspensioner.

Jeg vil i den forbindelse også godt sige, at et af Det Radikale Venstres succeskriterier for, om arbejdsmiljøindsatsen lykkes, er, at vi kan se en nedadgående kurve i antallet af førtidspensioner

ster, der får deres pension på grund af nedslidning på arbejdsmarkedet.

Vi er derfor enige i – og det tror jeg egentlig alle er – at der skal øget forskning til også omkring dødsulykker. Og jeg vil tilføje, at Arbejdsmiljøinstituttet jo her fra den 1. januar er overgået til at være en selvstændig forskningsinstitution, et forhold, vi venter os meget af omkring forskningen på hele området.

Vi ser gerne, at der kommer en bred tilslutning ud af de forhandlinger om et forbedret arbejdsmiljø, som er i gang i øjeblikket. Og det vil derfor efter vores opfattelse være at foregribe nogle forhandlingsmuligheder og resultater, hvis vi her i salen i dag f.eks. i én eller flere dagsordener skulle lægge os fast på, hvordan forskning og forebyggelse på alle leder skulle indrettes.

Men vi er tilfredse med, at forespørgslen er stillet, og vi er meget tilfredse med arbejdsministerens meget fyldige besvarelse af forespørgslen.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg lyttede med interesse til den radikale ordførertale, fordi jeg gerne ville sikre mig, at der dér lå nogle konkrete tiltag, som kunne lægge vægt på, hvad det er, man skal sætte ind for her og nu – det mest konkrete, jeg kunne høre, var øget forskningsindsats, og det synes jeg selvfølgelig også er en vigtig ting, men der var en lang række af de andre ting, jeg gerne havde hørt mere til.

På baggrund af det, jeg nu har hørt, så vil jeg fremsætte et forslag til en dagsorden, som kan sætte rammerne for de forhandlinger, der også senere skal foregå, således at der kan komme et indspil fra Folketinget, så man kan sige, at der er nogle bestemte ting, som vi synes er særlig vigtige der bliver taget hensyn til.

Dagsordenen lyder som følger:

Forslag om motiveret dagsorden

»I forlængelse af planen om rent arbejdsmiljø, år 2005-planen, opfordrer Folketinget til en handlingsrettet indsats mod arbejdsmiljø, der medfører dødsfald.

Opmærksomheden må især rettes mod en forebyggelse, herunder forskning i ulykkesforebyggelse og forskning i dødsårsager, med henblik på forbedringer i særlig udsatte brancher

samt en forstærket indsats over for de projekterende og rådgivende ikke kun ved byggerier, men også ved arbejdsplads- og maskinindretning og i forbindelse med muligheden for at organisere arbejdet forsvarligt uden brug af farlige stoffer og materialer.

Strafferammerne på arbejdsmiljøområdet skal matche miljøområdet – både i forhold til bødestørrelse og frihedsstraf. Desuden skal overvejes muligheden for, at retten til at drive virksomhed i særlig grove tilfælde af overtrædelse af arbejdsmiljøloven skal kunne fratages en virksomhedsejer.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsorden nr. D 77).

Og jeg vil gøre opmærksom på, at mange af formuleringerne stammer direkte fra ministerens svar og fra den radikale ordførertale.

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Ja, jeg blev jo af fru Jette Gottlieb bedt om at komme med nogle lidt bredere konkretiseringer af det, som også fremgår af det dagsordensforslag, som Enhedslisten lige har fremsat, og jeg vil godt sige – hvis fru Jette Gottlieb hørte det – at jeg faktisk sagde en hel del om forskningen, og en tredjedel af fru Jette Gottliebs dagsorden handler jo faktisk også om forskning.

Omkring de konkrete tiltag vil jeg bare sige, og det sagde jeg også i min tale: Vi sidder altså ærlig talt lige i nogle konkrete forhandlinger, og jeg synes ikke, der er nogen grund til at foregribe dem. Jeg sagde til allersidst, at jeg synes, man skulle se at få et bredt forlig om det her, som alle kunne være med på, og så kan man ikke binde sig op i dagsordener på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Det er næsten en gentagelse af, hvad fru Vibeke Peschardt var lidt inde på her. I min ordførertale var jeg meget inde på udbydernes, de projekterendes rolle, som jo også er en del af det dagsordensforslag, der ligger her.

Senere på dagen ligger der et beslutningsforslag fra SF, som også handler om det samme, hvor vi skal diskutere den her sag.

Vi har hørt, hvad arbejdsministeren har været inde på i besvarelsen i forespørgslen osv., og der er mange ting her, som kan gøres til genstand for en forhandling, og efter Socialdemokratiets opfattelse vil det være meget klogere, at vi tog nogle forhandlinger omkring de her ting frem for et dagsordensforslag her nede salen, så derfor vil jeg godt opfordre Enhedslisten til at trække det der dagsordensforslag tilbage.

Under alle omstændigheder kan vi ikke stemme for det alene af den grund, at man vil fratage virksomhederne retten til at drive virksomhed, så sådan er det.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Nu vil jeg gøre opmærksom på, at der ikke er tale om, man binder nogen forhandlinger. Det er jo ikke sådan, at det er pindet ud i mindste detalje, hvordan vi mener, det her forløb skal ende, men det er et spørgsmål om at ridse nogle ting op, som vi mener der i hvert fald skal komme ud af arbejdet rent konkret, og det er selvfølgelig, fordi vi har nogle erfaringer, der går på, at vi mange gange har snakket om de her ting, og det er mange gange sagt, at nu sættes der i gang med dit og dat, og der sker en hel masse ting, og realiteterne er, at de ting faktisk ikke sker.

Derfor er det jo vigtigt på en eller anden måde at få ned på papir, hvad det er for nogle temaer, som vi mener der konkret skal sættes ind i forhold til.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Jamen jeg vil sige til fru Jette Gottlieb: Altså politik også på det her område er jo en proces, og man kan ikke opnå alting fra dag 1. Derfor bliver man altså nødt til at bevæge sig med de skridt, der nu engang er mulige, når man skal have alle de partier, der er involveret i de her forhandlinger, med.

Vi mener, der er gode takter i forhandlingerne, og vi håber, de får et godt resultat. Men grunden til, at vi ikke kan stemme for dagsordensforslaget, er jo, at det for mig at se foregriber resultatet.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg er også nødt til endnu en gang at appellere til fru Jette Gottlieb.

Vi er inde i et konkret forhandlingsforløb omkring disse ting. Vi har siddet ved forhand-

lingsbordet sammen, og så vidt jeg husker, skal vi også gøre det på torsdag, og det vil altså være at foregribe begivenhedernes gang at køre sådan et dagsordensforslag som det her igenem Folketingssalen.

Altså, jeg har udtalt mig i relation til de projekterende og udbydernes rolle i det her, men hvad er konsekvenserne? Vi kan efter min opfattelse ikke bare vedtage et dagsordensforslag og sige, nu gør vi sådan, og så er vi i den situation, at vi ikke kender de dybere konsekvenser omkring de her ting.

Det vil være meget forkert, og derfor endnu en opfordring til at trække det dér dagsordensforslag tilbage. Lad os forhandle om tingene i stedet for, så vi kan skaffe et bredt flertal, der er fremadrettet omkring arbejdsmiljøet.

Tom Behnke (FP):

Indledningsvis synes jeg godt, jeg vil takke ministeren for en meget grundig redegørelse for, hvordan situationen ser ud i dag: nogle faktiske tal, nogle faktiske oplysninger om, hvad der har været gjort. Når så ministeren når frem til, hvad regeringen har tænkt sig at gøre i fremtiden, så bliver jeg lidt mere tvivlende. Men det vil jeg vende tilbage til senere i min ordførertale.

Vi fik oplyst, og det er jo korrekt, at tallet ligger på omkring 84 dødsfald ved arbejdsulykker, og det er helt sikkert for mange. Det er sådan, at vi i Fremskridtspartiet har den opfattelse, at ethvert dødsfald er et for meget, og derfor skal vi naturligvis gøre, hvad vi kan, for at få bragt tallet ned.

Arbejdsministeren har redegjort for, at det ikke er alle dødsfaldene, der skyldes overtrædelse af arbejdsmiljøloven. Der er en række af de dødsfald, der er tale om, som skyldes andre omstændigheder. Men ikke desto mindre skal vi være med til at gøre, hvad vi kan, for at nedbringe tallet så meget som overhovedet muligt ud fra deisen, at ethvert dødsfald er et dødsfald for meget.

Ministeren kunne så også løfte sløret for, at regeringen har tænkt sig at udstede endnu flere papirer og blanketter; endnu mere papirruseri og endnu mere bureaukrati. Vi tror i Fremskridtspartiet ikke på, at det specielt er den rigtige løsning frem imod, at vi får nedbragt antallet af arbejdsulykker, og at vi får nedbragt antallet af dødsulykker i forbindelse med arbejdsulykker.

Vi har den opfattelse, at mere papir, flere blanketter bare vil give mere bureaukrati og

dermed begrave sikkerhedsrepræsentanterne og Arbejdstilsynet i bunker af papir. De ansvarlige inden for det her område, og det vil sige arbejdsgiverne, det vil sige sikkerhedsrepræsentanterne, og det vil sige Arbejdstilsynet, skal ikke begraves i papir. De skal ud og lave det arbejde, som de i virkeligheden er bedst til, nemlig ud og forebygge, at der overhovedet sker nogen arbejdsulykker.

Når jeg ser tilbage på de sidste 20, 30, ja, for den sags skyld 40 år, så er det min opfattelse, at i samarbejdet mellem arbejdsgiverne og sikkerhedsrepræsentanterne – samarbejdet mellem de faglige organisationer og arbejdsgiverne – mener jeg, at arbejdsgiverne faktisk har gjort utrolig meget for at sikre et langt bedre arbejdsmiljø.

Der er indført forskellige regler for arbejdets udførelse. Der er indført så meget ny teknologi, at de fleste akavede, tunge og farlige arbejdsstillinger og arbejdsprocedurer faktisk helt er væk. Der er nogle tilbage, men det er godt, at vi i dagens Danmark med den teknologi, vi kan benytte os af, har fået begrænset de farlige arbejdsopgaver, de farlige arbejdsstillinger.

På arbejdsmarkedet – og når vi taler om arbejdsmiljø og arbejdsulykker – så er der jo flere parter. Der er både arbejdsgiveren, og der er også arbejdstageren, og så er der Arbejdstilsynet. Men en gruppe, som jeg tror man har overset, er kunderne. Jeg tror faktisk, at nutidens kunder i langt højere grad er opmærksomme på, hvad det er, der foregår i de virksomheder, hvor de køber deres produkter.

Vi ser, hvordan kunder i langt højere grad foretager politiske valg, når de foretager deres indkøb. Jeg er sikker på, at kunderne også på det her område vil medvirke til, at vi får et langt bedre arbejdsmiljø.

Når jeg nævnte Arbejdstilsynet, så kommer jeg til at tænke på, at de heller ikke skal gå helt ram forbi. Jeg mener også, at Arbejdstilsynet har et væsentligt ansvar. Jeg nævnte før, at en af årsagerne til, at Arbejdstilsynet ikke griber ind alle steder og ikke er forebyggende nok i deres arbejde, kan være, at de allerede i dag er begrævet i blanketter og papir.

Det er utilfredsstillende, at Arbejdstilsynet er så langsomme, når de bliver tilkaldt. Det er ikke rimeligt, at en lønmodtager skal ringe måske 5 eller 6 gange, før Arbejdstilsynet får tid til at komme forbi og se på forholdene. Det må være sådan, når vi har et arbejdstilsyn, at hvis der så er nogle forhold, som ikke er i orden i virksom-

hederne, og man ringer til Arbejdstilsynet, så må det være et krav, at Arbejdstilsynet stiller omgående.

Virksomhederne har selv været indstillede på at gøre noget for at sikre medarbejderne – både af hensyn til medarbejdernes arbejdsglæde selvfølgelig, men også af hensyn til virksomhedens ry og omdømme og ligeledes for at mindske de omkostninger, der helt naturligt kommer i forbindelse med, at der sker arbejdsulykker, eller at medarbejdere af anden grund bliver sygemeldt. Det er ting og faktorer, som også arbejdsgiverne er opmærksomme på.

Der er ingen tvivl om, at ansvaret for arbejdsmiljøet i dag hovedsagelig påhviler arbejdsgiveren, men det skal ikke kun være arbejdsgiverens ansvar, det skal også være medarbejdernes ansvar, for det nytter ikke noget, at vi pålægger arbejdsgiveren at overholde en række regler og bestemmelser, hvis medarbejderne blæser på de instruktioner, som de får af arbejdsgiveren, og alligevel undlader at benytte det sikkerhedsudstyr, som arbejdsgiveren i dyre domme har indkøbt netop for at sikre medarbejderne. Det nytter altså ikke noget, hvis medarbejderne trods gode instruktioner og godt sikkerhedsudstyr undlader at følge instruktionerne og bruge sikkerhedsudstyret. Ansvaret må og skal være gensidigt, og det er vigtigt, at det bliver slået fast både i lovgivningen og i praksis.

Tidligere på dagen var der en længere debat om, hvorvidt nogle udtalelser fra en repræsentant for SiD kunne lægges til grund for, hvad SiD mener, og vi hørte den socialdemokratiske ordfører sige, at det pågældende medlem af SiD var blevet underkendt af hovedorganisationen, men jeg står her med en udgave af det socialdemokratiske hoforgan, Det Fri Aktuelt, fra den 3. april 1997 og tillader mig at citere fra side 8 i avisen:

»Arbejdsminister Jytte Andersen (S) lægger op til, at det skal have større konsekvenser for den enkelte ansatte, når han bryder arbejdsmiljøloven. Hun vil ændre den kutyme, der i dag betyder, at det kun er arbejdsgiveren, der straffes, når de ansatte glemmer at passe på sig selv.«

Se, den udtalelse har ikke været trukket tilbage, og der har ikke været nogen hovedorganisation for arbejdsministre, der har underkendt arbejdsministerens udtalelser, og derfor må jeg altså tro, at det, arbejdsministeren har sagt her, stadig væk står til troende. Og hvis det gør det, og på baggrund af, hvad Venstre og De Konser-

vative har meddelt i dag, nemlig at det er vigtigt, at vi ikke blot fastholder, at arbejdsgiveren har et ansvar, men også gør det klart, at det ikke kun er arbejdsgiverens, men også medarbejdernes ansvar, hvis vi kan slå det fast, tror jeg, der kan blive flertal for det forslag om motiveret dagsorden, som jeg her vil læse op på vegne af Fremskridtspartiet:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at ansvaret for overholdelse af sikkerheds- og arbejdsmiljøreglerne i dag udelukkende påhviler arbejdsgiveren, opfordrer Folketinget regeringen til inden udgangen af folketingssamlingen 1997-98 at fremsætte de nødvendige forslag og foretage de nødvendige administrative ændringer, således at overholdelse af arbejdsmiljøreglerne ikke kun er arbejdsgiverens ansvar, men et gensidigt ansvar mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 78).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandlingen.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg er glad for, at hr. Tom Behnke læser Det Fri Aktuelt, for det kan man kun blive klogere af, men når man river en udtalelse ud af dens sammenhæng, kan man altså også en gang imellem få noget galt i halsen, og derfor vil jeg meget klart slå fast, at det først og fremmest er arbejdsgiverens ansvar, for det er arbejdsgiveren, der har ansvaret for at lede og fordele arbejdet, og det er arbejdsgiveren, der har ansvaret for at overholde landets lovgivning, som jo siger, at der skal være et sundt og sikkert arbejdsmiljø.

Det betyder selvsagt ikke, at lønmodtageren ikke også har et ansvar, nemlig det ansvar, der knytter sig til, at man skal rette sig efter de forskrifter, som arbejdsgiveren udsteder, oftest sammen med sikkerhedsorganisationen. De regler skal man naturligvis overholde, og hvis man ikke overholder dem, befinder man sig selvfølgelig i en situation, hvor der godt kan være en risiko for, at man selv bliver retsforfulgt eller får bøder, eller hvad ved jeg. Og i arbejds-

miljøloven er der faktisk regler om, at hvis lønmodtageren ikke medvirker til, at arbejdsforholdene sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige eller ikke medvirker til, at de eksisterende beskyttelsesforanstaltninger virker efter hensigten, pådrager lønmodtagerne sig også et ansvar. Naturligvis skal man rette sig efter forskrifterne.

Og min udtalelse skal ses på baggrund af, at jeg synes, det er for nemt blot at sige, at sker der en arbejdsulykke, hvor der måske kan være et ansvar på begge sider, så skal arbejdsgiverne alene reagere ved at fyre den pågældende medarbejder. Det synes jeg ikke er svar nok. Jeg synes, man skal bruge lovgivningen, som den er, og den er blevet brugt i 15 tilfælde.

Det drejer sig altså om, at man i lyset af, at vi i øvrigt skærper tonen med hensyn til, at arbejdsgiveren har et ansvar her, selvfølgelig også skal skærpe tonen med hensyn til, at lønmodtageren har et ansvar – ikke bare for sig selv og sin egen sikkerhed, men også for sine kolleger, der jo kan komme galt af sted, hvis man hopper over, hvor gærddet er lavest.

Det er på den baggrund, hr. Tom Behnke skal se mine udtalelser i Det Fri Aktuelt, som jeg i øvrigt helt og fuldt står ved med hensyn til, at tonen skal skærpes, hvis vi skal undgå arbejdsulykker. Og hvis vi skal undgå arbejdsbetingede lidelser, handler det selvfølgelig også om, at de aftaler, som arbejdsmarkedets parter indgår, også må rumme et incitament til at være varsom med hensyn til tempo og arbejdspress m.v.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Der skal heller ikke herske nogen tvivl om, at vi i den socialdemokratiske gruppe er enige i, at i sådanne situationer, som arbejdsministeren her har beskrevet, er der og skal der være mulighed for også at pålægge den ansatte et ansvar. Det findes der også eksempler på, således som arbejdsministeren var inde på.

Hvis Arbejdstilsynet i gentagelsestilfælde har påbudt en gruppe medarbejdere at gå med deres hjelme frem for at lade dem ligge henne i hjørnet, vil det altså være ganske rimeligt på et tidspunkt at ty til andre midler, og det findes der rent faktisk eksempler på er sket, og det har vi intet imod i den socialdemokratiske gruppe. Men derfra og til at støtte det dagsordensforslag, som Fremskridtspartiet har fremsat her, er der meget lang vej.

For os at se er vi i den situation, at hvis den dagsorden bliver vedtaget, ophæver man fuldstændig det objektive ansvar, som arbejdsgiveren har, og det vil vi under ingen omstændigheder være med til, og derfor stemmer vi imod dagsordenen.

Tom Behnke (FP):

Tak til arbejdsministeren for den ubetingede støtte til Fremskridtspartiets forslag om motive-ret dagsorden!

Og der er jo ikke noget at sige til, at arbejdsministeren støtter det, for forslaget om motive-ret dagsorden er skrevet direkte af efter, hvad arbejdsministeren selv har udtalt.

Så vi glæder os til at se de mange tryk på grønne knapper fra regeringspartierne, når vi skal stemme i morgen!

Addi Andersen (CD):

CD er helt enig i, at det alvorlige skal tages alvorligt, og vi mener, at de bøder, der bliver givet, burde være højere, end de er i dag, for der må ikke være mulighed for økonomisk spekulation i bødernes størrelse, og vi kunne sagtens forestille os bøder af en helt anden størrelsesorden, men vi kunne nu altså også godt tænke os, at der snart kommer forslag til forenkling.

Man kan opdele virksomhederne i 3 kategorier:

De, der har viljen og evnen til et bedre arbejdsmiljø, og de skal have lov til at være i fred og ikke kontrolleres hele tiden, hvis de har tingene i orden.

Så er der de virksomheder, der har viljen, men ikke evnen, og de skal have rådgivning.

Og så er der dem, der hverken har evnen eller viljen, og dem skal vi koncentrere os om i stedet for at bruge kræfterne på de virksomheder, der i forvejen har tingene i orden.

I CD stiller vi os dog tvivlende over for, at alle skal til at udfærdige skriftlige arbejdspladsvurderinger. Lad os forenkling reglerne, så de er entydige og til at forstå, og lad os lave nogle regler, der koncentrerer indsatsen om de områder, hvor der virkelig er behov for et bedre arbejdsmiljø.

Men samtidig bør man jo nok gøre arbejdstagerne opmærksomme på, at det også er deres eget ansvar at undgå arbejdsulykker og ikke alene virksomhedens, og der er så megen oplysning i dag, at alle bør kunne være med til at forebygge dem.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Som jeg indledningsvis sagde til ordføreren for forespørggerne, synes jeg, det er godt, at vi får sat særlig fokus på det vel nok allermost ømme arbejdsmarkedspolitiske problem, nemlig at der er nogle, der ikke overlever at gå på arbejde.

Og jeg synes egentlig, det har været en ganske god debat, og jeg fornemmer faktisk ikke, at der er så stor uenighed på mange områder, som det måske fremgår af dagsordenerne, hvis de kommer til afstemning.

Jeg fornemmer faktisk meget klart, at der er en meget bred opbakning og positiv indstilling til de forhandlinger, som vi jo i morgen skal føre med både SF og Enhedslisten og Centrum-Demokraterne og Det Konservative Folkeparti og Venstre.

Og jeg synes egentlig ikke, at der dagen før disse forhandlinger skal drages meget håndfaste konklusioner fra min side, for det kan jo lukke for et positivt forhandlingsforløb.

Men jeg vil nu alligevel reflektere på én ting, som fru Anne Baastrup var inde på, og det var det med arbejdspladsvurderingen, og i den forbindelse vil jeg også sige til fru Addi Andersen, at vi selvfølgelig ikke skal overbebyrde virksomhederne med bureaukrati og lange skemaer, for det skal være relativt enkelt at gå til også for en lille virksomhed, hvordan man på sin virksomhed kan tegne et billede af, hvilke problemer der er, og af problemernes farlighed, og lægge en plan for, hvordan man kan løse de problemer.

Og her er hensigten altså at styrke både Bedriftssundhedstjenesten og Arbejdstilsynet og det forhold, som fru Addi Andersen også var inde på, nemlig at de virksomheder, der ikke følger reglerne, selvfølgelig også skal gøre det, og dér skal der bl.a. være nogle større straffe. Det er det, vi politisk skal styrke. Men samtidig skal vi være bevidste om, at det er på virksomhederne, arbejdsulykkerne sker, og at det er på virksomhederne, arbejdsulykkerne skal forebygges.

Og det er så her, arbejdspladsvurderingen kommer ind som et systematisk redskab i arbejdsmiljøbevidstheden, og dér er jeg meget enig med SF i, at arbejdspladsvurderinger ikke bare skal være et stykke papir, som man skriver og så lægger ned i en skuffe eller for den sags skyld får en konsulent til at skrive og så lægger ned i skuffen; nej, det skal være i et samspil og samarbejde mellem arbejdsgiverne og arbejdstagerne og som er en proces, som man hele tiden

skal vende tilbage til for at finde ud af, om det nu udvikler sig i den rigtige retning.

Og jeg er også meget optaget af at få sikkerhedsorganisationen styrket, også den del af sikkerhedsorganisationen, som knytter sig til uddannelse, og vi skal selvfølgelig også se på, hvordan vi kan få sikkerhedsarbejdet styrket hos de virksomheder, som ikke har en sikkerhedsorganisation.

Dér stiller SF et konkret forslag om, at mindstekravet med hensyn til antallet af medarbejdere skal nedsættes, og det skal jeg ikke i dette øjeblik afvise, men blot sige, at det godt kan være én af vejene til at styrke sikkerhedsarbejdet i de små virksomheder, hvor der jo rent faktisk sker mange arbejdsulykker.

Og jeg vil slutte med at se frem til fortsatte positive forhandlinger og her også give udtryk for, at jeg håber, at arbejdsmarkedets parter, når de om ganske få dage får lovforslaget til høring, relativt hurtigt kan komme med deres input og inspiration til den politiske proces, som gerne skulle føre til et bredt flertal, for jeg tror faktisk, arbejdsmiljøet har godt af en bred politisk opbakning.

Så for ikke at lukke af for nogen muligheder for et bredt flertal skal dette være min afslutning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Henning Grove):

Som tidligere meddelt vil afstemninger om de dagsordensforslag, der er fremsat af henholdsvis ordføreren for forespørggerne, fru Jette Gottlieb, og fru Anne Baastrup og af hr. Tom Behnke, blive foretaget i mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:
5) Første behandling af lovforslag nr. L 216: Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.
 Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
 (Fremsat 4/4 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.